UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
JUN 26

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 24 Tel. South Boston 5015. South Boston, Mass., Birželio (June) 14 d. 1918 m. **Metai V.**

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on June 12, as required by the act of October 6, 1917.

Karės žinios.

FRANCIJOJE ŽUVO 7,389 SUV. VALST. KAREIVIŲ.

Ligi birželio 11 d. 1918:

Žuvo mušiuose	755
Žuvo nuo akcidentų	394
Žuvo nuo ligų	1,193
Žuvo nuo žaizdų	315
Žuvo jurėse	291
Išviso mirusių	2,908
Sužeistų	4,099
Prapuolusių	342
Viso žuvusių	7,389

FRANCUZAI SUNAIKINO 11 VOKIEČIŲ ORLAIVIŲ.

Iš Paryžiaus 11 birž. pranešama kad 11 vokiečių orlaivių tapo sunaikinta francuzų aviatoriais, kurie numetė 18 tonų bombų ant vokiečių armijos ir stovylų. Trįs vokiečių orlaiviai tapo numušti ore.

130 VARDŲ KARĖS AUKŲ SURAŠE.

Birž 11-tos dienos suraše yra 130 kareivių žuvusių. Yra ir lietuvių.

Washington, Birž. 11 d. —Kares aukų šiandieniniame suraše yra 130 vardų, kurie šiaip dalinasi:

Užmuštų mušiuoes 26; mirė nuo žaizdų 3; mirė nuo akcidentų 3; mirė nuo ligų 7; sunkiai sužeistų 48; lengvai sužeistų 43.

Lietuviškomis pavardėmis užsirašę: Frank Caralunas, iš Tamaqua, Pa. (užmuštas), H. Urbanauskis iš Detroit, Mich. (užmuštas), Hendry Boroski, iš Buffalo, N. Y. (sunkiai sužeistas).

SUV. VALST. TRANSPORTAS APŠAUDĖ U—SUBMARINĄ TIES NEW JERSEY.

Birž. 10 d. rytą, Amerikos transportas paleido penkis šovinius į vokiečių submariną, 75 myliose nuo New Jersey, prieplaukos. Pasekmės nežinomos. Tai paduoda Brazilijos laivo kapitonas.

RUSIJA ARTI POLITIŠKO STREIKO.

Birž. 11 d. iš Maskvos pranešama, kad visoje Rusijoje prasidėjo didelis darbininkų bruzdėjimas prieš sovietų valdžią. Politiškas streikas artinasi. Daugelis bolševikų rezignavo.

Rusija pasiuntė protestą Berlinan prieš vokiečių akciją Dono apielinkėse. Ties Rostovu eina mušiai tarpe bolševikų kariuomenės ir vokiečių. Vokiečiai užėmė Batayską.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on June 12, as required by the act of October 6, 1917.

SENATAS DISKUSUOJĄS KARĖS KLAUSIMA SU TURKIJA IR BULGARIJA

Washington, Birž. 14, — Sentimentas paskelbimui karės prieš Turkiją ir Bulgariją vis auga užsienio reikalų senato komisijoje. Gal šioje savaitėje užsienio reikalų komisija sutaisys deklaraciją, paskelbiančią karę Turkijai ir Bulgarijai.

VIRŠ 700,000 SUV VALST. KAREIVIŲ FRANCIJOJE.

Washington, Birž. 10 — Daugiau negu 700,00 Amerikos kareivių pasiųsta į Franciją, sekretorius Baker pasakė šiandien savo kalboje į Francijos "Blue Devils", atvažiavusius į Ameriką gelbėti trečiai Liberty Loan kompanijai.

SUBMARINA MATYTA TIES BOSTONU YRA AMERIKONIŠKA.

Washington, Birž. 10 d. Pranešama iš įvairių šaltinių, kad submarina, kuri buvo užtėmyta Massachusetts užtakoje, leista laivyno departmento paskelbti, kad ji yra tokio subudavojimo kaip Amerikos pavandeninės valtys.

LIETUVIAI ŽUVĘ FRANCIJOJE.

Suraše užmuštų Francijoje kareivių birželio 5 d. randame ir du lietuvius: **Martin Lizdas** iš Waukegan, Ill. ir **John Zaviša** iš Middletown, Conn.

Sužeistųjų suraše yra daktaras **Adomas Dambrauskas** iš Philadelphijos. Jis savanoriu pastojo į kariuomenę ir jau antru kartu tapo sužeistas.

Pastaba: Lietuviai kareiviai! Labai prašome, kad Suv. Valst. armijoj vadintumėtės ir rašytumėtės tikromis savo lietuviškomis pavardėmis ir nesigėdintumėtės pasižymėti, kad iš Lietuvos, nes kitaip sunku atskirti nuo lenkų bei rusų — **Red.**).

NUMIRĖ RUSŲ SOCIJALIZMO TĖVAS JURGIS PLECHANOV.

New York Herald gavo telegramą nuo savo korespondento iš Stockholmo, kad numirė "tėvas rusų socijalizmo" Jurgis Plechanovas.

Plechanovas gimė Tambovo gubernijoje 1857 m. Jis yra sunus neturtingo, ber inteligentiško aficiero. Baigęs junkerių mokyklą jis buvo pastoję į Petrogrado universitetą (Gornyj institut), kur jis susitiko su to laiko liaudininkais ir pradėjo tarp jų skleisti revoliucijinę idėją. Pirmutinę prakalbą Plechanovas pasakė ant Kazansko pleciaus 1876 metuose, ir nuo to laiko Plechanovas jau tapo persekiojamas cariškos valdžios. 1880 metuose jis iškeliavo užrubežin ir ten apsireiškė jo literatiškas ir revoliucijinis veikimas. Plechanovas drauge su Akselrodu, Zasuliču, Dejču ir Ignatovičium išstojo iš "Liaudies Valios" partijos ir sutvėrė "Darbo Paliuosavimo Grupą" iš kurios paskui gimė "Rusijos Social - Demokratų Darbininkų Partija".

Plechanovas veikė nėtik Rusijoje bet ir vakarų Europoje, kur jis kovojo už vykinimą mokslinio socijalizmo idėjų.

Po caro nuvertimo Plechanovas sugryžo Rusijon. Revoliucijonieriai jį sutiko labai iškilmingai, kaip kad rusų revoliucijos "bobutę" Breškovską, bet bolševikų režimas persekiojo Plechanovą drauge su "bobute". Bolševikai bijojo, kad rusų liaudies simpatijos nekryptų Plechanov linkui, tat jie jį buvo įkalėję, o pirm to darydavo kratas ir tuomi baigė Plechanovo sveikatą.

Svarbiausi Plechanovo parašyti veikalai yra šie: "Socijalizmas ir politiška kova", "Musų nesusitarimai",, "Jiega ir išnaudojimas", "Apie anarchizmą". Jis redagavo laikraštį "Zemlia i volia", "Rabočaja Gazeta", žurnalą "Social -Demokrat", kuri beveik vien savo straipsniais užpildydavo. Jis parašė knygą "K voproso o monističeskam vzgliadie na istoriju", etc. Jis bendradarbiavo pirmame legališkame marksistų žurnale "Naujas Žodis", paskui "Moksliškoje Apžvalgoje", redagavo "Kibirkštį" ir "Aušrą" (vis rusų kalboje), bendradarbiavo Kautskio organe "Naue Zeit." Jis dalyvavo beveik visuose Rusijos socialdemokratų susivažiavimuose - se ir tarptautiniuose socijalistų suvažiavimuose.

Plechanovas buvo didžiausias marksizmo teorijos žinovas pasaulyje. Jis buvo talantingas Internacionalo vadas, tame laike, kuomet Internacionalo vadovais buvo Libknechtas, Bebelis ir k. Kuomet Inter. nalas paįro, kuomet nuo bolševikų režymo susiskaldė jo numylėta Rusija—Plechanovas mirė.

Jis išgyveno 61 metą amžiaus. Jo darbų neužmirš pasaulis.

TRĮS FRANCIJOS AVIATORIAI ŽUVO NUO SUSITRENKIMO.

Iš Paryžiaus praneša, kad trįs aviatoriai: Gaillauroux, Hutin ir Flamand tapo užmušti Amberieua erodrome kuomet jiems leidžianties žemyn jų orlaivis sustirtenkė žemėn.

AMERIKOS AVIATORIAI NUMUŠĖ 32 PRIEŠO ORLAIVIUS.

Nuo 14 balandžio iki 1 d, birželio šių metų, Amerikos aviatoriai Francijoje numušė 32 vokiečių orlaivius. Keturi Amerikos aviatoriai žuvo, 3 pateko belaisvėn.

TRĮS MILIJONAI MOTERŲ GELBĖS ŠALIAI.

Virš 3,000,000 Amerikos moterų padavė savo adresus Tautinės Apsigynimo Tarybos Moterų skyriui Washingtone, išreikšdamos savo norą gelbėti šaliai darbais industrijoje ir agrikulturoje.

MIRĖ PANAMOS PREZIDENTAS.

Roman Valdec, Panamos prezidentas, šiomis dienomis numirė nuo širdies ligos. Keli metai tam atgal jis buvo Panamos pasiuntiniu Washingtone, o pernai jis užgyrė Amerikos paskelbimą karės Vokietija ir prikетino saugot Panamos kanalą.

JERUZOLIME MANOMA ORGANIZUOTI ARCHEOLOGIJOS MOKYKLA.

Anglijos mokslinčiai suorganizavo specialį komitetą, kuris rupinsis įsteigimu archeologiškos mokyklos Jeruzolime, karei pasibaigus.

Į tą komitetą įėjo: Frederik Henion, Anglijos akademijos prezidentas, George Adam Smith ir kiti.

KONOVALOVAS ATVAŽIUOJA AMERIKON.

Buvusis prekybos ir pramonės ministeris laike Kerenskio valdžios dabar randasi Japonijoje, iš kur keliaus Amerikon. Jis sako, kad Rusijos padėjimas dabar yra baisus. Jis baisus ir tuomi, kad didėjant anarchijai rusų liaudis gal pakliuti į Vokietijos glėbį. Konovalovas tiki, kad Amerika Rusijai galėtų pagelbėt materialiai.

VAIKŲ DARBO ĮSTATYMAI ATMAINYTI.

Augščiausis Teismas didžiuma balsų, penkiais prieš keturis, pripažino nekonstitucijiniu priimtą kongreso įstatymą prieš vaikų darbą, kuriuom draudžiama išvešt iš vienos valstijos į kitą tuos produktus, kurių išdirbime dalyvavo nepilnamečiai. Didžiuma Augščiausiojo Teismo narių pripažino, kad tas įstatymas tramdo atskirų valstijų teises kontroliuoti savo prekybą.

Šis Augšč. Teismo nuosprendis sukėlė nepasiganėdinimą rimtuose Ameirkos visuomenės veikėjuose, kurie per 15 metų kovojo prieš eksploatavimą vaikų, ir kurie to buvo pasiekę federalių įstatymų keliu.

Manoma, kad kongrese vėl bus pakeltas šis klausimas.

28 birželio, L. M. Konservatorijos koncertas Lawrence. Ten-gi, Lawrence, rengia koncertą patįs mokiniai, kaipo atsilyginimui už triusą važinėjimo komp. M. Petrausko, kur yra įkurtas L. Muz. Konservatorijos skyrius.

NASHUA LIETUVIAMS!

Načviečiai, sekančią subatą, t. y. **15 d. birželio, 7:30** val. vakere. susirinkite visi į O'Donnell svetainę, ant jums visiems gerai žinomo High streeto. Ten jųs pamatysite ko dar niekur nesate matę. Toje svetainėje bus atvaizdinta dvi juokingiausios iš lietuvių gyvenimo komedijos - operetės: "Malunininkas ir Kaminakretis" ir "Lietuviškas Milijonierius". Lošimas bus jums nepaprastas, nes laike lošimo bus dainavimas ir muzika; jųs dar niekur nematėte taip lošiant.

Žinokite, kad lošimu vadovaus musų gerb. kompozitorius **Mikas Petrauskas,** kurio jųs taipgi dar neturėjote progos nė pamatyti. O apie artistus - vaidintojus - dainininkus, tai vėl nėra ką kalbėti, nes vaidinimui tų operėčių yra surinkti gabiausieji "Gabijos" artistai, taipgi didžiuma jų yra Lietuvių Muzikos Konservatorijos mokiniai.

Broliai, nepraleiskite šios progos nepamatę tų veikalų, nes tai yra pradžia vystymosi musų tikrosios dailės ir todėl mes turime visi žiurėti, sekti tą augimą, plėtojimąsi lietuvių sceniškų pajiegų.

Netik Nashua lietuviai turi atsilankyti į šį vakarą, bet taipgi ir apielinkės miestelių lietuviai, kaip pav.: Exeterio, Lowellio, Manchesterio, ir iš kitur, privalo atvažiuoti pasigėrėti musų pražydančia daile, nes daugiau negreit jiems tokia gera proga atsitiks pamatyti tokius dalykus, kadangi tas daug reikalauja iškaščių ir pajiegų prirengimui.

Taigi, lai nebus nei vieno Nashua lietuvio kuris neatsilankytų pamatyti tų dviejų perstatymų!

Antrytojaus, t. y. 16 d. birželio, 2 val. po pietų įvyks TMD. kp. prakalbos. Kalbės gerb. Kastantas Norkus. Sukruskime: pamatykime milžinišką koncertą ir prakalbų paklausykime.

Nashua Lietuvis.

Lietuvių Muzikos Konservatorijos mokinių koncertas bus Montelloje 22 birželio, subatvakaryje. Tą mokinių koncertą rengia "Liuosybės" choras, kurį vadovavo kompozitorius M. Petrauskas; "Liuosybės" choro nariai rimtai imasi darbo, kad tas koncertas butų pasekmingas ir kad medžiaginiu žvilgsniu nusisektų.

Montellos visuomenė — didžiuma jos — supranta, kad dėka įsisteigimo L. M. Konservatorijos skyriaus, pasidarė daugiau prasilavinusios dailėje jaunuomenės ir todelei privalumu butų visų draugijų ir abelnai tos kolonijos lietuvių, kurių gražei, garbei ir prakilnumui buvo dirbta, kad atsimokėtų skaitlingu į koncertą atsilankymu, paremdami tą dailės Alma Mater.

Rengiamasi prie 4 d. Liepos apvaikščiojimo.

Pereito pančdėlio vakarą Lietuvių Svetainėje įvyko lietuvių draugijų delegatų ir šiaip veikėjų susirinkimas prisirengimui prie 4 d. Liepos maršavimų. Viso dalyvavo apie 50 žmonių. Už siregistravo delegatai nuo 24 draugijų iš Bostono ir Cambridge. Išrinktas organizacijinis komitetas iš 6 ypatų: St. Mockus, ponia Ašmenskienė, P. Petrauskas, Adomavičius, Strakauskas ir Galinis. Prisidėjus kitoms draugijoms komitetas bus padidintas. Sutvertas prisirengimui prie gražesnio maršavimo — parodos tam tikras fondas, kurin jau paaukavo: J. Karosas, A. Vaišauskas, A. Matulis, J. Vilkišis, po $1.00. Smulkių $3.38. Viso $7.38. Tam tikslui manoma surengti koncertas ir prakalbos. Butų geistina, kad šiame darbe Bosto no lietuvių draugijos eitų išvien.

Rep.

Įvairios žinios.

VASARINIS KURSAS.

Muzikos mylėtojų patogumui įsikurė Lietuvių Muzikos Konservatorijoje vasarinis kursas, **Kursas atostogų.** Kursas tęsis 20 dienų, —prasidės 8 d. liepos ir baigsis 28 d. liepos.

Šio kurso tikslu yra tai išdėstimas teoretinės muzikos dalies prieinamu budu net ir tiems, kurie mažai muzikoje prasisiekę ir kad davus tvirtą pamatą savarankiam tolimesniam asmens besivystymui, kad muzikos linkmėj galėtų lengviau veikti.

1. Prirengimas choro ir orchestrų vadovų.
2. Supažindinimas su įvairiais klasiškais instrumentais.
3. Supažindinimas su balsu dynamika.
4. Paaiškinimai apie instrumentų diapazonus.
5. Išaiškinimas žmogaus balso diapazonų.
6. Teorija: atokumai gryni, sumažinti ir padidinti.
7. Atokomų arba intervallų išplėtojimas; konsonansai ir dissonansai.
8. Modulacija balsu iš tono į toną.
10. Dirigavimas.

Teorija bus užsiimama su kiekvienu asmenim atskirai, tris kartus sąvaitėje.

Kiekvienas gali pasirinkt sau specialį dalyką: dainavimą, pianą, klarnettą, kornettą ir tt. — bus lavinamas atskirai du kartu sąvaitėje.

Kitos lekcijos bus išdėstomos bendrai.

28 dieną liepos — kvotimų diena. Išlaikę kvotimus gaus tam tikrus L. M. Konservatorijos paliudijimus. Neišlaikę kvotimų šiaip daug ką naudingo patirs ir toliaus galės lavinties ir vėliaus kvotimus laikyti.

Nesivėlinkit, bukit laiku visi, kuriems rupi dailė, kuriems muzika guli prie širdies.

Adresas:
Mikas Petrauskas,
769 Broadway,
So. Boston, Mass.

N. B. Už visus kuris aukščiau pažymėtus dalykus mokestis 25 dol. Užmokėt reikia iškalno.

P. S. Maloniai prašyčiau kitų laikraščių paminėti.

PALESTINOJE SIAUČIA EPIDEMIJA.

New Yorko zionistų komitetas gavo pranešimą iš Palestinos, kad ten siaučia typho liga ir daugybė žmonių miršta. Mieste Safeda, kur yra apie 500 žydų.-siratų, daugiausia žmonių serga.

AMATNINKAI, ORGANIZUOKIMĖS!

Atsišaukimas į Amerikos lietuvius amatninkus nuo 1-mos amatninkų kuopos, Bridgeport, Conn.

(Rašo K. Buivydas).

Kadangi neatidėliojamasai amatninkų organizavimosi klausimas tik buvo pakeltas ir vėl aprimo: apie jį mažai terašoma, o dar mažiau konstruktyvio darbo tedirbama, tat čia atsišaukiame į Amerikos lietuvius — amatninkus, kad visose kolonijose pradėtų spiestis į burius ir ruošties prie gryžimo Lietuvon, nes tuomi mes rasime laimę sau ir pakelsime patys Lietuvos pramoniją.

Atminkime, broliai lietuviai, kad tik ta šalis augščiau gal pakilt kulturoje, kur geriau išvystyta amatai, labjau pakilus pramonė ir prekyba. Taigi pradedant nuo adatų dirbėjų ir baigiant mašinistais visi organizuokimės, registroukimės, kad savo jiega ir įgytomis profesijomis bendrai galėtume paimt į savo rankas visą Lietuvos pramoniją. O kuomet Lietuvos pramonija bus musų, t.y. amatninkų - darbininkų,, o ne kapitalistų rankose, tuomet ir visų Lietuvos gyventojų, kaip lygiai ir musų pačių buvis pagerės, musų gyvenimas taps žmogišku, mums nereiks buti mašinų dalimi.

Mes susiorganizavę galėtume savo draugams — nariams pagelbėti gerus amatus išmokti, o kas pargryžš Lietuvon amatą mokėdamas, tai bus geriau negu parvežtų maišą pinigų. Nes Lietuvos amatninkai išblaškyti, jų vietas ir visas naujas progas tykoja užimt svetimtaučiai.

Atminkime, broliai, kad geriau vėliau, negu niekad. Tat nors dabar pradėkime smarkiau organizuoties.

Su visokiomis informacijomis kreipkitės šiuo adresu:

A. Stankevičius,
107 Merriam str.,
Bridgeport, Conn.

P. S. — Talpindami šį atsišaukimą prašome, kad ir kiti laikraščiai pakartotų: tas gal pagreitins musų amatninkų susiorganizavimą. — **"Sand." Red.**

I. REIKALINGI PINIGAI POLITIKOS REIKALAMS.

Reikalas politikos reikalams pinigų vis dažniau mus spiria kreiptis į Jumis, gerbiamieji tautiečiai! Vargu kada buvo tokis didelis reikalas pinigų politikos reikalams, kaip dabar. Prieš reikalą, rodos, visos kalbos turėtų nutilti ir aiškinimai butų nereikalingi, vienok musų žmonėms vis dar negana aiškinimų ir dalykas išrodo, kad nesuprastas.

Šiandien politikos reikalams reikalingi labiau pinigai negu kada pirmiau. Šis sakinys daug kam gal išrodyti lyg perdėtu. O visai netaip yra.

Mes per ilgus laikus buvome pasauliui nežinomi. Rusai norėjo mus surusinti ir vadino Lietuvą šiaur-vakariniu kraštu. Tuo vardu ir visas pasaulis žino musų žemę. Rusai rašė, kad tas kraštas "yra jų iš seno" ir gyventojus to krašto veikaluos vadino rusais, arba nurodydavo kur, kad gyvena menkas ir, labai menkas lietuvių skaičius. Vokiečiai vėla lietuvius savo šalyje visai užslėpią nuo viso pasaulio, taip-gi ir Didžiosios Lietuvos gyventojus lietuvius tuo vardu nevadindavo, bet rusais arba lenkais. Lenkai musų kraštą vadino Lenkija. Gi mes patys taip-gi nesuspėjome apie savo esmumą pranešti pasauliui, nes dar tik patys pradėjome besijausti lietuviais. Musų žmonės keliaudami svetur, arba susidurdami su svetimtaučiais save taip-gi dažnai pavadindavo lenkais. Rusijoje išėję, Lenkijon nukakę, atvažiavę juk dar nenuoseniai lietuviais skelbiasi ir užrašomi, o pirm buvo tik "polakai" arba rusai. Tat apie mus ir žinoti niekas negali ir negalėjo. Ir kuomet šiandien iškilo Lietuvos klausimas, tai netik mųs artimieji kaimynai menkai žinojo, bet visai nieko tolymesnieji diplomatai. Gi tuojau juos supažindinti su musų kraštu, musų gyvenimu ir dar lig šiol, tištikrųjų, to darbo neatlikome. Tat-gi diplomatai nežinodami apie mus ir tarti ką nors nenori. Ir tai užtenka šios priežasties, kad musų tėvynės vardas liko neminėtas prezidento Wilsono kalbose ir žymesnių diplomatų.

Šiam dalykui dar pakenkė musų pakrikimas ir nesusitarimas. Reikia tikėtis, kad iš musų nediplomatiškų žygių Washingtone ir kitose vietose ir patsai prez. Wilsonas ir kiti nusprendė, kad yra tik nedisciplinuota, tamsi tautelė, kuri jokiu budu negalės palaikyti jokios valstybės tvarkoje ir sau gerbuvį sutverti. Pagalios dar pamanė, kad tai išemigravusi tauta po įvairias šalis ir namieje nieeko neturi, kad sutverti valstybę. Taip manant kitų šalių tiplomatams apie lietuvius, tai tikėtis negalima iš jų užtarimo ir musų reikalavimų parėmimo. Ir štai paliudija puikiausiai atsakymai musų misijoms į Washingtoną: "duokite mums rimtos literaturos apie savo šalies šiandieninį stovį ir jos praeitį; duokite mums žemlapių".

Ir diplomatai šalių ir poltikai ir kiekvienas žmogus, interesuojąsis mažųjų tautų judėjimu nieko negali rasti jam žinomoje kalboje (anglų, vokiečių, francuzų) apie lietuvius. Atpenč, jie randa apie tą kraštą raštus iš po lenkų plunksnų išėjusius, kuriuose nurodoma, kad ten Lenkija, arba Rusija, arba vokiečių baronų dvarponija tebegyvena.

Tokis tai padėjimas yra su Lietuvos klausimu šiandien. Ir tol jis iš šio padėjimo neišeis, kol mes tų diplomatų nesupažindinsime su Lietuvos klausimu. Juos ignoruoti ir jiems patiems pasilikti pasimokyti Europos geografijos ar etnologijos butų iš mųs pusės gana neprotingas elgimasis padarytas. Juk pasaulį vistiek žmonės valdys ir ateityje, (kuomet, sakoma, kad diplomatijos nebus) ir juos, kad išrištų Lietuvos ar kitos šalies klausimą, reikės supažindinti pirma su musų šalia, negu jie kalbės apie ją ir už ją užsistos.

Tik gali buti klausimas tame, kad šiandien reikalinga rimta ir nevisai populiarė literatura, o tuomet gal reikėtų išleisti kuopopuliariškiausios literaturos daugiausia, nes tik tokia "diplomatai" butų patenkinti. Vadinasi, vistiek mums musų šalies reikalus aiškinančios literaturos reikės.

Ir šiam reikalui reikalingi pinigai ir reikalinga daug pinigų. Literatura reikalinga greitai, tad ir ją gaminti jau reikalinga tuojau pradėti. O šitam darbui prisieis tinkamus žmones atitraukti nuo kitų uzsiėmimų ir juos užlaikyti vien-tik Liet. Neprigulmybės darbui.

Kaip bus didelis šis darbas, tai neužilgo mes galėsime pranešti, vienok pirm negu apie ką pradėti reikalingi pinigai.

Tad sukruskite visi lietuviai, nuo vandenyno ligi vandenyno dirbti Liet. Neprigulmybės Fondui.

L.N. Narys.

IŠ LIET. NEPRIGULMYBĖS FONDO RAŠTINĖS.

Aukos LNF. plaukia, bet tik po biskutėlį. Fonde nėra tiek pinigų, kiek reikalinga užmatomiems darbams: jau pradedama spausdinti Amerikos Lietuvių Memorandumas, kuris nemažai kaštuos, o taipgi tuojau reikės imtis ir daugiau darbų. Gerb. Dr. J. Šliupas, patyręs reikalavimus Europoje, tuojau darys pranešimą apie musų darbą kovoje už Lietuvos Neprigulmybę ir mes, jei norime išvysti laisvą Lietuvą, turėsime visi kaip vienas, paremti jo gerus užmanymus. Čia paduodame vienos kolonijos auką ir tikimės, tuojau galėsime dažniau skelbti. Visos kolonijos prisidėkite prie Lietuvos darbo. Pinigus siųskite, užrašę money orderį arba čekį vardu **T. Paukštys,** šiuo adresu: **Miss P. Jurgeliutė,** 307 W. 30th st., New York, N. Y.

AMBRIDGE, PA.

Čia randasi nedaug lietuvių, tačiaus čia gyvuoja dvi kuopi: SLA. 169 kp. ir APLA. 12 kp. Abidvi kuopi susidėjusi parengė viešą pasilinksminimą. Iš to turėjo ir pelno. Bendrame tų kuopų susirinkime buvo pakelta klasimas, ar nepaaukauti kiek L. N. Fondui. Prasidėjo diskusijos. Mums patiems lietuviams reikia rupinties Lietuvos likimu ir kovoti, kad Lietuva nepatektų vergijon. Išsiaiškinus šiam klausimui, visi širdingai pritarė aukauti L. N. Fondui. Ir socijalistai ir tautininkai lygiai aukavo. — SLA. 169 kuopa aukavo $5.00; A. P. L. A. 12 kuopa — $25. ir pavieniai: po **$1.00** — A. Gramba, B. Gramba, J. Mockus; po 75 c.: K. Gegužis; po 50 c.: J. Kasparavičius, M. K. Varosevičius, M. Bickevičius, P. Gudinas, J. Budris, J. Mardosas, D. Blažinskas, V. Dakonas, A. Milutis; po 25 c.: D. Saliokas: J. Kasputis, J. Šalkunas. Viso paaukauta $39.00. Visiems aukavusiems tariama širdingą ačiu.

B. Grumba.

SLA. 142 kp. New Haven, Conn., per M. J. Vokietaitį aukavo į Lietuvos Neprigulmybės Fondą $10.00.

SLA. 245 kp. Newark, N. J. aukavo $10.00.

TMD. iš Newark'o, N. J. aukavo $10.00.

Viso šiuo kartu aukų atplaukė $69.00

Kas aukaus daugiau?

SUKRUSKIM.

(Prisiųsta).

Męs lietuviai privalome atydžiai tėmyt gyvenimo bėgį, — kitaip męs negalime daug atsiekti. Nuo spaudos atgavimo męs padarėme didelį žingsnį pirmyn, tačiaus dar toli iki to, kol męs pasivysime progresyviškas tautas, ypatingai pramonėje.

Pora desėtkų metų atgal Lietuvoje męs patįs mažai užsiėmėme pramone. Tą atlikdavo kitataučiai. Męs-gi arėme žemę. Šis užsiėmimas, matyt, labiausiai tinka tik lietuvio ramiam budui, teisingai sąžinei. Apšviestesni musų broliai, nors dvasioje dauguma ir buvo lietuviais nuo pradžios iki pabaigai, tačiaus, praktiškam gyvenime dėlei įvairios rųšies priespaudų, turėjo paskęsti ištautėjimo vilnyse.

Kaimiečio dvasioje išauklėti, męs atkeliavom Amerikon ir tuojaus turėjome griebtis už dalykų mums visiškai svetimų. Ukininkavimo sąlygos čia visiškai kitokios, o antra, tuojau tapome apsvaigintį miesto smagumais bei įvairumais. Daug sunkiau yra ramiam kaimiečiui grumtis miesto sukuryje, tarpe nepažįstamų žmonių, girdint nesuprantamą kalbą. Praeina daug laiko, kolž mogus susipažįsti su naujomis gyvenimo sąlygomis ir surandi budą, kaip lengviau kovoti už buvį, neprielankiose aplinkybėse. Čia pramonė, industrija, amatai, kurių męs nemokame, nepažįstame. Turime išpradžių su viskuom susipažinti, o tik vėliau šį tą pasekmingiau dirbti. Patarlė sako: "Pradžia darbą gaišina" ir visi męs su tuo sutinkame, nes kiekvienas naujai Amerikon atvykęs pirmose dienose pusėtinai turėjome skurst.

Ilgiau pabuvus, dalykai gerinosi ir patyrus daugiau, prasisiekėme vieni vaizboje, kiti profesijoje. Tą męs padarėme kas savo atskiromis jiegomis. Susijungę -gi kruvon, męs nesame dar ką nors svarbiasnio įvykdinę. Vienoje-kitoje vietoje įsteigtos nedidelės koopera cijinės krautuvės, bet jos paprastai neilgai gyvuoja, o kurios gyvuoja, tai neperpuikiausiai.

Amerikos pramonininkai atydžiai tėmija kasdieninį gyvenimo bėgį ir umu laiku pagamina, kas žmonėms reikalinga. Tą padaro sujungtomis spėkomis.

Kas labjausiai reikalinga šiądien Lietuviams Amerikoj? Per penkiasdešimts metų neturėjome spaudos. Neturėjome progos išmokti skaityti. Daugumas patįs per save jau suaugę prasilavinome atkeliavę Amerikon, nes čia mokyklos dieną ir naktį atdaros.

Laikraštis "Lietuva". iki šiam laikui ėjęs kartą į savaitę, neužilgo žada buti dienraščiu.

Tėmydami į lietuvių reikalavimus, męs matome didelę dirvą šiam laikraščiui. Amerikos Lietuviams butinai reikalingas švarus prakilnus dienraštis.

Sujungtomis pajiegomis, pagaminkime tą, be ko męs lietuviai ilgiau negalime apseiti.

Pirkime dienraščio šėrus! **"Lietuvos" dienraščio Komisija,** 814 W. 33rd st., Chicago, Ill.

PRIE "LAISVĖS" ARGUMENTŲ.

"Pučia burbulą ir negali išpusti", taip "Laisvė" (44 num.) lietuvių socialistų - bolševikų organas pradeda dejuoti apie lietuvius tautininkus sandariečius del atsibuvusiojo jų Nauj. Angl. apskričio suvažiavimo So. Bostone, geg. 19 d. Mat šiame suvažiavime kuopų atstovų raportuose išsireikšta, kad kaip kur "kuopos gyvuoja vidutiniškai", kaip kur "pradėjo pulti, bet vėl atgijo" ir užbaigia "Laisvė", kad Sandara Naujoj Anglijoj visiškai nusmukus. "Laisvė", žinoma, turi išrokavimus taip rašydama; svarbiausia, žinoma, kad nuženminti lietuvių tarpe Sandaros įtekmę ir išaukštinti LS. Sąjungą. Bet, žinoma, Sąjungos nežeminsime, mes pripažįstame kiekvienam tolerentišku mą. Kiekvienas lietuvis, kur jam patinka, kur jo įsitikinimai, kur jo siela traukia, ten jis gali prigulėti ir dirbti. Bet Sandaros Partija Nauj. Anglijoj nėra nupuolus. Ji dar jaunutė, ji dar vystosi, ji dar tik plečiasi ir užtikriname "Laisvę", kad mes į porą - trejetą metų Sąjungą pasivysime ir tikiu pralenksime. Musų dabar didžiausios spėkos atkreiptos į organą "Sandarą": kad jį galutinai nupirkus, ir kad jis tinkamai galėtų tarnauti musų partijai ir visai lietuvių vidurinei sriovei. Kuopose nariai "susilpnėjo" ir "upuolė" delto, kad mes neturėjome savo organo, kuris galėtų visomis jiegomis Sandaros Partijai tarnauti. Kada buvo trįs organai, tai tik sandariečius klaidino, mėtė, ir delto "nusilpnino." Bet to daugiaus nebus. Pradžia vysty mosi musų oficialio organo pasirodė labai didelė. Sandaros nariai ir nenariai gausiai aukoja ir skolina savo skatikus Sandaros organui įsigyti. Kuopose jau daugiau dirbama, judama.

"Laisvė" didžiuojasi skaitlingumu LSS. 64 kp., o ALTS. 12 kp. menkumu. Lawrencą pažįstu skersai ir išilgai ir užtikrinu "Laisvei", kad menkesnė dalis sandariečių daugiaus yra susipratus, susipažinus su savo principais ir idealais Sandaros Partijos, negu LSS. 64 kp. kuri turi narių gal apie šimtą, bet jie mažai ką teišmano apie socializmą, apie ateinantį draugijos sutvarkymą, etc. Maža dalelė (du-trįs) gal nusimano, kaip išrodytų socializmo laikai socializmui įvykus, o visi kiti atsako, kad socializmas įvyks per revoliuciją ir — atlikta.

Musų kuopoj yra kitaip. Taip manau yra ir kitose vietose. Taigi ne daugumoj išganymas, bet susipratime, dalkų žinojime, atjautime. Ir tokių žmonių prie mųs jau kasdien dauginasi, glaudžiasi. Tiesa, gal mes netiek giriamės, netiek reklamuojamės kaip socialistai-bolševikai, užtai turbut "Laisvei" ir tie jos "burbulai", kuriuos ji nori kitiems primesti, kitaip atrodo ir "negali jų išpusti", o svarbiausia, kad išmintingesni socialistai, kuriems persiaura Sąjungoj ir pažaboti bolševikizmo įrankiais, kurie nieku budu dabar dar jie pasauliui nepritinka, rašosi prie Sandaros ir padeda socialį kulturos ir realės politikos darbą pirmyn vesti. Ir kuo daugiaus bolševikai ir jų draugai socialistai internacionalai "pųs burbulus" ant Sandaros Partijos ir jos narių, tuo Sandara tik aukštyn ir plėtosis.

*

Tame pačiame laikraštyje ir num. vėl primetama sandariečiams demė, kad jie savo suvažiavime, Bostone, nutarė kreiptis pas biznierius aukų išpirkimui "Ateities" ir tas pas "Laisvės" bolševikus reiškia kad "socialistai ir jų laikraščiai kreipiasi pas darbininkus, tautininkai pas biznierius", ir kad "aiškiai parodo kurią klasę atstovauja socialistai ir kokią biznieriai — (taisiklingiau reikėtų: tautininkai. J. S.)". Jeigu "Laisvė"norėtų žinoti musų detalius, tai jai reiktų pasakyti štai kas: Vidurinėje srovėj yra daug žmonių apsišvietusių, susipratusių; turi geresnius darbus; tai pramonininkai, pramonininkėliai, amatninkai, etc. iš šios rųšies Sandaros partija dar nėra nieko gavus; nei medžiaginės, nei dvasinės paramos. Daugiausia Sandaros partiją remia paprasti fabrikų darbininkai arba šiaip vadinami "klerkai-prikaščikai". Dirbtuvių darbininkai palaiko ir Lietuvos Neprigulmybės Fondą, o tik mažuma iš biznierių. Taigi Bostone Sandaros partijos konferencija geg. 19 d. š. m. ir nutarė tiesiog kreiptis, kad jie remtų musų reikalus, organizaciją, politiką ir padėtų, svarbiausia, nupirkt "Sand.". Nes tie viduri nėje sriovėje prigulintys biznieriai iki šiol tik skelbiasi, kad jie esą lietuviai, tautininkai, dar bininkų užtarėjai, bet kur reikia paramos, tai jie tada neatkreipia domos. Aš nežinau, ar tas nutarimas ir pagaminimas rezoliucijos N. Ang. sandariečių ką gelbės, ar ne, bet ateityje mes žinosime, kokių žmonių pas pas mus yra. Tai bus kaip ir statistikos-patyrimo žiupsnelis. Sandara yra pirmų - pirmiausia darbininkiška, demokratiška partija ir savo programoje iš pat pradžių turi užsibriežus, kad "tautiško savistovumo palaikymas ir ėjimas prie plačiausių demokratybės principų". "Laisvė" turėtų tą žinoti, nes jai nesenai yra pasiųsta A. Rimkos brošiuraitė: "Kas yra ALT. Sandara" ir sykiu programas (vienoj knygelėj). "Laisvės" statėjams, kurie yra ir redaktoriais, vertėtų perskaityti, pastudijuoti, o paskui su mumis polemizuoti ir pasakyti "kokią klasę atstovauja socialistai ir kokią tautininkai".

Pamėginkite peržvelgti musų programą!

J. Sekys.

A.L.T. Sandaros Reikalai.

AUKOS ORGANO IŠPIRKIMUI:

Detroito sandariečiai prisidėjo prie organo išpirkimo. Sudėjo 14 dolerių. Aukavo šios ypatos:

J. Kervelis	1.00
V. Keršiavičia	1.00
K. Šnuolis	5.00
J. Laukionis	2.00
J. A. Tamošiunas	5.00
Viso	$14.00

MONTELLO, MASS.
Aukos.

Išpirkimui Sandaros organo aukavo šios ypatos:

P. J. Kazlauskas	$10.00
S. Rumšas	10.00
A. Kasparis	10.00
P. Vaičiunas	10.00
P. Tamulevičius	10.00
Viso	$50.00

Apart šių gerų tėvynainių dar daugelis pasižadėjo aukauti taip prakilniam tikslui. Kuomet paaukaus, pranešiu. Garbė lietuviams kad savo tautos reikalus remia.

B. Juodris.

MONTELLO, MASS.
Protestas.

Laikant mėnesinį susirinkimą 24 ALTS. kuop. buvo perskaityta iš "V. L." 22-ros num. parašymas apie dienraščio įsteigimą. Ten "V. L." paduoda savo pasiulijimą kad pasiskirti "Lietuvą" už "Sandaros" organą. "V. L." nuduoda nežinanti, kad Sandarą organą jau nusipirko. Mums išrodo, kad "V. L.", jei ji brangina Sandaros idealus, ji turėtų daugiau kalbėti apie esantį Sandaros organą, "Sandarą", kad padaryti dienraščiu, bet ne kitur kreipti.

Mums, Sandaros nariams, išrodo keista, kad "V. L." taip galėtų rašyti savo laikraštyje patys sandariečiai budami, ir dar nenori oficiališkai pripažinti "Sandarą" ALT. Sandaros organu.

"V. L." sako, kad du zuikiu vejant, galima netekti nė vieno. Bet juk mes sandariečiai jau turime vieną "zuikį" pasigavę, dabar tik reikia paramos nuo tų pačių sandariečių del palaikymo.

Įgaliotas Komitetas:
Antanas Jakavonis,
A. Vaitkus,

NEW HAVEN, CONN.
A. A. Antanas Strelkauskas.

Musų ALTS. kuopos raštininkas Antanas Strelkauskas numirė. Jis buvo darbščiausis narys. (Parašykite apie velionį plačiaus. — **Red.**). Delto ir su mokestimis truputį užsivilkome, bet dabar prisiunčiame "Sandaros" administracijon visą $13.00, narių mokesčių.

Manoma, kad musų kuopa dabar dailiai ims veikti, nors vienas draugas mirė, kiti kitur iškeliavo.

Linkėdamas Sandarai kuoplačiausiai bujoti ir vesti musų brolius vienybėn, liekuosi

Su gilia pagarba,
A. Makarevičius.

CLEVELAND, OHIO.
Sandaros kuopos išsivystymas ir jos įsigyvavimas,

"Sandaros" 21 num. užtėmijau korespondenciją iš Clevelando, kurioje tulas "Vidurinis" pradeda pasakoti apie sandariečių bruzdėjimą, bet apie tą bruzdėjimą pasako labai mažai ir daug didesnę dalį savo rašto pašvenčia varžytinėms senesniems ir naujasniems veikėjams. Girdi, veikėjai, kurie čia dar tik nuo metų yra, paima visą veikėjų garbę ir paženimą, įžeidžia senuosius veikėjus, kurie jau nuo 1913—14 metų pakėlė TMD. 20 kp., SLA. 24 kp. V. Kudirkos draugiją iki augščiausio laipsnio ir sutvėrė ALTS. 18 kp. ir "Varpo Chorą"... ir dabar visiems tiems veikėjams užmetama pažemini mas...

Kas ir kur tuos pažeminimus tiems veikėjams užmetinėja, nežinau, bet, kad korespondentas kalba nė pats su savim, nė su dalykais nesiskaitydamas, tai nors kitiems prikaišioja tik metinį buvimą Clevelande, vienok pasirodo pats čia gyvenąs nuo daug trumpesnio laiko, nes dalykų nepažinda mas, perdrąsiai juos apdeda datomis. Jis kalba apie pakėlimus augščiau minėtų dr-jų nuo 1913 m., kuomet (bent SLA. 14 kp.) čia buvo žinoma jau 1903 m., ALTS. 18 kp. atsirado tik 1916 ir "Varpo choras" 1916 m. gale. Ir iškur gi čia sau išsisvajot tik 1913 — 14 m.? Be ne čia tik nenorėta pasakyti apie garbę tų "senų veikėjų", kurie apie jo pažymėtuosius metus neišsiteko S. LA. ir TMD. 20 kuopose ir sutvėrė atskiras kuopeles iš vienų parapijonų, kad nesimaišius su tais "bedieviais", kurie labai retai lanko bažnyčią, arba visai ją nelanko. Jeigu čia suklysta, tai lai bus atsargumas ki tą kartą.

Kaslink augščiau paminėtų draugijų iškilimo "iki augščiausio laipsnio", tai dalykas yra naturališku: S. LA. 14 kuopa, kaip ir kitos šio Susivienijimo kuopos, išaugo todėl, kad Susivienijiman įvesta ligoj pašelpa kuri tą patį Susivienijimą veda, ir ankščiau ar vėliau prives prie bankruto pašelpos skyriaus . TMD., kaip visos taip ir 20 kuopa iškilo, kada TMD. apvaldė gabesni valdybų nariai, panaikino vi suotiną balsavimą, įvedė sei mus ir pradėjo tankiau išleisti knygas. V. Kudirkos draugija, kaipo vienatinė pašelpinė draugija, nevarinėjanti savo narius išpažintin ir neužpirkinėjanti mišių, išaugo dėlei laisvų įstatų, nors ant tokio lietuvių skaitliaus kaip Clevelandas, visgi narių skaičius didumu pasigirti negali. Ot, tai iškilimo "iki augščiausio laipsnio" priežastis.

ALTS. 18 kp. sustiprėjo tik prieš porą mėnesių šiais metais. Šią kuopą įsteigė, jei neklysiu, J. J. Žilis ir K. Aksomaitis. Pirmajam apleidus Clevelandą, jos ganytojum likosi vienas Aksomaitis, nesmalsus ir pilnai gerų norų viengentis, tik bėda, kad apart gerų norų pas jį daugiau nebuvo nieko, o tie norai pas jį susidėjo iš to, ką jam kiti papasakodavo, ir tai taip, kad jo mintis tik ir buvo pas jį, kol nuo vieno jam ką papasakojančio, nueidavo pas kitą, ir čia ką išgirdus pirmesnioji mintis jame išnykdavo. Bėdavota, kad ALTS. kuopos nariai nelanko susirinkimų, nes susirinkimuose nėra ką veikti; klausiant, kur ir kada susirinkimai atsibuva, negauta aiškaus atsakymo. Galiaus sumanyta prie šios kuopos sutverti vyrų choras. Čia prisidėjo labai darbštus viengentis A. Zdanavičius. Vėliaus, C. L. T. Chore įvedus išpažinties baudžiavą, pasitraukė keletas gerų dainininkų, lygiai ir nuo vyčių choro, prisidėjo prie ALTS. 18 kp. vyrų choras, kuris pavadinta "Varpo Choru". Gavus atsakantį mokintoją, jaunutis "Varpo Choras", pradėjo rodyties scenoje ir įgauti tarp lietuvių simpatiją. Šis choras lyg ir ALTS. kuopa, vasario mėnesyje šių metų parengė balių su perstatymu scenoje "Pirmi Žingsniai". Vakaras buvo taip pasekmingas, kad davė gryno pelno suviršų $300.00, kas yra labai retu atsitikimu draugijų rengiamų vakarų istorijoje.

"Varpo Chorui" laimėjus vakaro pasekmes, jis atsiskyrė nuo ALTS. 18 kuopos ir kuopa likosi skursti iki sunykimo. Pasidarbavus A. Zdanavičiui ir J. Žemantaičiui, "V. Chorui" nutarta vienytis išnaujo su ALT. S. 18 kp. kurios susirinkimui kovo mėnesyje (1918,) prašymą priėmus likviduota abidvi valdybos ir perrinkta nauja. ALTS. 18 kp. pavedė "Varpo Chorui" visą pirmenybę, su išlyga, kad visi nariai turės buti nariais kaip choro, taip ir Sandaros, nežiurint, ar kuris eis dainuoti, ar ne, bet "Varpo Choras" už visus narius mokės į Sandaros iždą už narius visus mokesčius. Šitaip susivienijus šiandien ALTS. 18 kp. kaip ir "Varpo Choras" stovi tvirtai ir narių turi arti 60. Tik nelaimė, kad narių skaitlius retinamas ėmimu kariuomenėn jaunų vyrų, jau 12 vyrų, o vis darbštesnių ir rimtesnių, iškeliavo kariuomenėn. Vienok nauji vis rašosi. Organizavime atsižymi viengenčiai A. Zdanavičius ir V. Jurgilas.

Susivienijus ALT. 19 kp. su "Varpo Choru" ne apsieita be kiaulysčių iš poros y-patų pusės. A. Šmigelskas, buvęs Sandaros kuopos nutarimų sekretorium, apleido susirinkimus, knygų neatiduoda iki šiai dienai. Antras sekretorius K. Aksomaitis apleido Clevelandą ir išsivežė kyngas, nepalikdamas jokio Sandaros narių surašo. Reikėjo gauti iš centralinio Sandaros sekretoriaus surašus, kad užvedus knygas, nes su Aksomaičiu negalima buvo susinešti, kadangi išvažiuodamas net savo adreso nepaliko.

Sandarietis.

PROTOKOLAS
ALT. Sandaros Connecticut apskričio 3-jo susivažiavimo 19 geg., 1918 m., Hartford, Conn.

Pribuvus daugelio kuopų delegatams, Apskričio pirm. A. Stankevičius, atidarė susivažiavimą, puikiai nupiešdamas Apskričio gyvavimą praeitais metais. Sykiu kviesdamas prie darbo, o taipgi paragino rinkt valdybą susivažiavimo vedimui.

1) Į presos komisiją išrinkti: J. Butkus, Y. Gudaitis.

2) Mandatų kom. J. Kazlauskas, T. Valungevičia.

Buvo perskaityti mandatai, juos sutvarkius, mandatų komisija ir užsiregistravo. Delegatai buvo nuo šių kuopų:

Bridgeport, Conn. 15 kp. K. Buivydas, J. Kazlauskas, L. Sinkus.

New Haven, Conn. 10 kp. J. Butkus, J. Maseliunas.

Waterbury, Conn. 11 kp. J. Marcinkevičius, J. Rimkevičius.

Hartford, Conn. 46 kp., Rokas Čaplikas, T. Valkevičius, A. Valungevičius, A. Klimas, M. Luiceris, J. Gudaitis.

Delegatams dovanoms suteikė po ženklelį, panelė M. Lačiutė.

Toliaus tęsėsi rinkimas valdybos; išrinkti:

Pirmininkas **J. Rimkevičius**, pagelbin., **J. Kazlauskas**, raštininku — **K. Buivydas.**

Rezoliucijų Komisija: T. Kazlauskas, T. Volungevičia .

Užbaigus susivažiavimo rinkimą, valdyba užėmė savo vietas, ir pradėtas darbas susivažiavimo.

1) Buvo pagaminta 15 kp. iš Bridgeport, Conn. dienotvarkė, kuri ir buvo užgirta delegatų.

2) Tapo svarstytas klausimas kaslink suteikimo balso dalyvaujantiems svečiams; sprendžiamas balsas suteiktas.

Po to nutarimo, pribuvo iš New Britano, A. Mikalauskas, kuris taipgi naudojosi pilnu balsu, kaipo narys, įdomaujantis judėjimu ALT. Sandaros.

3) Tapo perskaitytas protokolas 2-jo susivažiavimo, kuris ir priimtas. 15 minutų pertrauka.

II. posėdis.

1) K. Buivydas įneša, kad pasiųsti pasveikinimą N. Anglijos Apskričio susivažiavimui. Įnešimas tuoj buvo išpildytas.

2) Tapo aprubežiuotas kalbėjimas nedaugiau 3 minutas, ir 2 sykiu, viename klausime.

Raportai:

a) Apskričio pirmininkas trumpai nupiešė kliutis, del tarimų 2-jo susivažiavimo. kurių negalėjo atlikti nubet vis-gi nurodė, jog dirbo tiek-kiek išgalėjo ir sykiu rezignavo iš pirmininkystės.

b) Raštininkas J. Butkus taipgi nurodė kliutis, del kurių valdyba negalėjo atlikti savo užduoties.

c) Iždininkas K. Makarevičius nepribuvo, bet įgaliojo už jį tarti kelis žodžius J. Butkui, kuris pranešė apie pinigų stovį kasoje ir pasakė, jog neatsiradus norinčių jojo vietos užimti, ir jei susivažiavimas išrinktų, tai jis liekasi toliau kasininkauti.

d) Knygius nepribuvo.

e) Teatro Komisijos nė vienas nepribuvo.

Raportai visų valdybos narių priimti.

Nauji sumanymai Centro reikaluose ir organo klausime.

1) Padėkos žodis tarta Centro valdybai, už jos atliktus darbus, kurie jau senai buvo laukiami.

2) Remti organą "Sandarą".

a) Paskirta iš apskričio iždo $10.00 organo nupirkimui;

b) Nutarta pareikalauti iš Centro, kad išleistų kalendorių 1919 m. su visų kuopų narių paveikslais;

c) Pareikalauti organo administracijos, kad prisiųstų kiekvienai kuopai apgarsinimų kainas.

Apskričio reikalai:

1) Paraginimas kiekvienai kuopai, kad pasistengtų pagaminti apgarsinimų ir šiaip platinimu organo. Tą paraginimą turės atlikti apskričio valdyba.

a) Kiekviena kuopa, kad turėtų po kerspondentą, kuris užsiimtų rašimu žinių;

b) Kiekviena kuopa, kad turėtų po korespondentą, kad kas mėnesį laikytų susirinkimus.

2) Nutarta rengti maršrutą Dr. Šliupui. Tą viskąs susižinoti, liekasi ranko se valdybos ir prie to dar buvo kalbėta gal galima bus sykiu rengti su kokius nors kitu apskričiu.

Rengimo teisės: kuri kuopa neišgalės pinigiškai, tai turės apskritys padengti lėšas, o kurioje liks pelno nuo prakalbų, tai toj kp. turės pasiųsti į apskritį.

3) Įgaliota Apskričio valdyba, kad reikalui prisiėjus, turėtų teisę panaudoti apskričio iždą apskričio reikalams.

4) Tapo apkalbėtas praeito meto nutarimas. Kaslink kvietimo p. Jankausko kalbėti Conn. valstijoje, tas likosi pilnai užgirta ir pavesta atlikti valdybai.

5) Nutarta laikyti apskričio susivažiavimą 2 syk per metus ir laikyti 4-tą suvažiavimą New Britaine, Ct.

Laikas susivaž. paliktas valdybai nuskirti.

6) Nutarta užmokėti K. Buivydui už išloštą dovaną, ant išvažiavimo praeitą metą $2., bet K. Buivydas aukavo tuos $2. į Nepr. Fondą.

7) Darinkti į teatro komisiją dar vienas narys, T. Valkevičius, iš Hartford, Conn., A. Ždažinskas iš New Haven, Conn.

8) Išmokėtos bilos apskričio reikalams $18.49., o buvo $70.38, taigi liekasi iž de $51.89.

10) Apskričio valdybos rinkimas:

Pirmininkas H. Stankevičius rezignavo del nekurių kliučių, ir kad dabar turėsiąs daugiau laiko pašvęsti amatninkų reikalams. Jo rezignacija priimta.

11) Raštininkas taipgi rezignavo, bet vis-gi susivažiavimas nepriėmė rezignacijos, be paaiškinimo priežasčių atsisakymo. J. Butkus nurodė kliutis, jog susirašinėjant su kuopomis tankiai neatsako ant laiškų. Taigi, visų kuopų delegatai žadėjo išpildyti J. Butkaus reikalavimą ir jis raštininku toliau.

Apskričio valdyba:
Pirm. **A. Mikalauskas,**
Pagelb. **J. Kazlauskas,**
Rašt. **J. Butkus,**
Iždin. **K. Makarevičius,**

Sandaros organo naudai aukavo šios ypatos:

A. Stankevičius, A. Volungevičius, J. Rimkevičius, J. Butkus, K. Buivydas, J. Gudaitis, T. Valkevičius, A. Klimas A. Mikalauskas, J. Masiunas, M. Neimanas, P. Pilipauskas po $1. J. Kazlauskas, R. Čaplikas po 50 c. ir L. Sinkus 25 c.

Viso 13.25

Susirinkimas uždarytas 4 val. vakare.

Susivaž. vedėjai:
Pirm. **J. S. Rimkevičius.**
Rašt. **K. Buivydas.**

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on June 12, as required by the act of October 6, 1917.

AUSTRIJOS SOCIJALISTAI SIULO TAIKOS PLANĄ CENTRALINĖMS VALSTYBĖMS.

International News Service iš Amsterdamo praneša, kad Austrijos Social-Demokratų — Darbiečių Partija, Vienos konferencijoje, išnešė atsišaukimą centralinių valstybių valdžioms, kad generalė taika butų šiaip padaryta:

1 — Tautų lyga, generalis nusiginklavimas ir arbitracija.

2. — Atsisakymas nuo aneksijų ir kontribucijų.

3. — Pripažinimas savivaldybės teisių parubežinėms valstybėms, atsidalinusioms nuo Rusijos.

Konferencija taipgi išnešė rezoliuciją, reikalujančią, kad Reichsratas umai atnaujintų tyrinėjimą rytinių taikos tarybų, kol jos dar nėra užgyrtos.

"SANDARA"
Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

SANDARIEČIAI! jau ateina pirmoji rata mokėti už "Sandarą", o vienok aukų nedaug suplaukė, nebus galima visa rata pilnai išmokėti. Už kelių mėnesių seka antra rata ir abiems reikia turėti bent apie $1500. Todel suma nemaža ir reikia daug darbo padėti, kol bus išmokėta ir visai išpirkta. Tad kuopos suskubkite rinkti ir darbuotis organizacijos labui! Tulos kuopos aukų nors žadėjo, pasiskelbė, bet jų lig šiol neatsiuntė. Reikia paskubėti atsiųsti.

Dabar jau aukas, mėnesines mokestis ir visais reikalais reikia kreiptis tiesiog į "Sandaros" Red. arba administraciją šiuo adresu:

"Sandara",
366 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

DEL LENKŲ RENKAMŲ PARAŠŲ.

"Sandaros" N. 23 tilpo Apžvalgoje straipsnelis "Žydas muša, žydas rėkia," kuriame tarpe prierašų išspausdinta Am. Liet. Tarybos Biuro iš Washingtono pranešimas. Po tuo straipsneliu pridėtas buvo prierašas, kuris netiko toje vietoje.

Čia mes turime pasakyti, kad kova prieš lenkų pastangas suklaidinti žmones, nežinančius musų santykių su lenkais ir gimiringumo, keno ji butų vedama, ir kol ji nepereina iš gynymosi į kiršinimą, mes visi turime remti, neatsižvelgdami į partijas. Ir anas Informacijų biuro perspėjimas buvo vietoje ir reikalingas ir jau todel tas prierašas, nurodantis į klerikalų darbus praeityje ir dabar čionai atliekamus neturi nieko bendro. Mes kovojam su klerikalais ir kitomis partijomis, bet yra dalykų kur vieni kitų darbus del labo tautos galime paremti ir jau tuomet čia pat nėra reikalo skelbti savo kovą, bet kartu mums reikia skelbti kovą musų tautos priešui.

Ir lenkai, kurie visur mus stengiasi įkąsti, kurie Washangtone ir kitur mus perstato išsigimusia tauta, kurių visas veikimas yra statomas ir prieš mus ir, kurie, pagalios, musų pačių parašais stengiasi prirodinėti mus esant lenkiškos orientacijos, tai mes jau negalime smerkti kovojančius prieš juos musų klerikalus, bet ir patys turime priremti tą kovą. Musų priedermė perspėti visus musų viengenčius, kad nedėtų parašų po lenkiškomis rezoliucijomis, bet tokiems rinkėjams parodytų duris.

Bet šitas nereiškia, kad mes neturime ir niekad kovoti prieš klerikalų darbus po to. Mes savo viduriniuose reikaluose kovokime su klerikalais, bet išlaukiniam priešui pasirodžius, mes kartu jungkime pajiegas ir tuomet negali buti vietos primėtinėjimams, koks tu buvai ar koks esi, bet tarti tik, kad brolau musų tautos priešai (išlaukiniai) yra ir musų visų bendri priešai.

Ir lietuviams nereikia duotis suvilioti lenkams, bet visomis pajiegomis kovoti prieš jų užmačias mus pavergti. Tat bukime atsargųs su savo parašais ir perspėkite savo šeimynas, savo kaimynus, kad lenkams renkant parašus, jie nepasirašytų.

TMD. SEIMUI PRAĖJUS.

Jau dvimetinis TMD. seimas praėjo. Čia ir norisi man pasidalinti ne tiek įspudžiais, kaip jo svarba musųg yvenime, nes seimas vis tik lošė šiokiątokią rolę kaip organizacijos taip ir abelname musų tautos gyvenime.

Mes daug domos ir daug svarbos dėjome, dirbdami TMD. organizacijoje, ant T. MD. seimo. Mums išrodė, kad TMD. yra viena svarbiausiųjų musų kulturinių organizacijų, kuriai yra lem ta sulošti didelė rolė visame musų tautos kulturiniame darbe. Mums išrodė, kad tos organizacijos uždaviniu turi buti ir bus seime jis išstatytas, kad kuoplačiausia atidaryti duris visiems lietuviams, nežiurint kokių jie politikinių įsitikinimų ir kad su jų pagelba išleisti kuodaugiausiai literaturos , kuri butų galima, karei pasibaigus, pristatyti Lietuvon žmonių švietimui. Mums išrodė, kad šis reikalas knygų Lietuvoje po karės, bus didelis ir todel čionai reikia darbas knygų leidimo pastatyti ant didesnės skalės. O tai atlikti galima tik solidariai visiems dirbant.

Bet, kaip matome, kad TMD. seimininkai ne visi su prato šį uždavinį taip, kaip mes supratome. Seimas šio dalyko visai nesvarstė ir vieton, kad solidarumo ryšius užmegzti su veikėjais, tai juos dar labiau atstumė ir lyg tyčiomis tą nesandarą pakurstė, vaidus padidino. Labai svarbu pažymėti, kad tokį darbą atlieka tie žmonės, kurie visur skelbia save didžausiais tautos draugais, viso nelabo priešais ir vienybės šalininkais. Tik dėja, kad tos vienybės vien su klerikalais norima, bet jos vengiama net su Naujosios Anglijos tautininkais ir jų vienminčiais žmonėmis ir stengiamasi užgaunančiu budu kitus išguiti ir savieji pasilikti.

Kaip galvoja taip vadinami sentautininkai, kurie stengiasi įvairiais skymais organizaciją savo žmonių rankose palaikyti, mums nežinoma. Koki jų išrokavimai, — vėla nesvarbu. Mums tik žinoma, kad tokiam siauram bureliui žmonių vedant organizaciją kuo blogiausiai bus ir mes nunuveiksim mažiausia. Musų plenai, kad paremti musų kulturinį stovį Lietuvoje knygomis taip esant dalykams, kuo-mažiausiai turi šansų įvykdi, o skaldymasis kulturiniame darbe daug didesnis. Taip pasielgus musų broliams iš dešinės ir nedaleidus prisidėti prie to darbo nei vienam kairesniam ir veiklesniam tautininkui, jau pateisinama ir socijalistų atsiskėlimas nuo TMD. ir tvėrimas LDLD., kuris lig šiol daugeliui socijalistų ir mums išrodė tik už sikaršėiavimu, skaldymu pajiegų ir ambicijų darbu. Mes taipgi dabar suprantame, kodel t as LDLD. skilimas kilo Brooklyno apielinkėje, nes šiame seime buvo girdėta, kad į tulas kuopas keleto žmonių užsispyrimu, neįleidžiama nei jokis žmogus, kurį jie skaito savo "priešu". Šitokis musų brolių sentautininkų pasielgimas yra smerktinas, žiurint Lietuvos labo ir labo musų kulturos žvilgsniu.

Ir ot čia mes norime nurodyti, kad tiems žmonėms musų tautos reikalai labai mažai apeina, kad jie tokiame svarbiame momente, kada yra reikalinga visos musų pajiegos pajungti tikslo atsiekimui, o jie tas pajiegas skaldo, vien savo siaurais išrokavimais, vientik noru, kad patiems buti vadais, aklai užsitikrinus, kad tik jie yra Lietuvos kulturos kėlėjais. Girdint ir matant taip darant, mes išnešame visai priešingą nuomonę, kad jie yra ne kulturos kėlėjais, bet jos smugdytojais, nes nenori kelti tą kulturą bendrai dirbdami ir įtraukdami visus lietuvius, visų pažiurų, kurie nori ir eitų su mumis dirbti. Ir kuomet tie žmonės kalba daug apie vienybės reikalą, o matai, kaip jie tą vienybę patįs ardo, tiesiog stebiesi jų veidmainiavimu ir iš jų nepadorumo.

Ir mes daug apie tų žmonių kliką galėtume pasakyti. Tuli iš jų lig tiek uparti, kad net korespondentus anglų laikraščių atkalba ir suklaidina, ir tie netalpina apie lietuvius pranešimų, o tik trumpai pamini (tai darė gerb. Dr. J. Šliupui sugrįžus iš kelionės T. Tarybos nariai), kiti iš jų užsispyrimu poseiminėje konferencijoje (kovo 15 d.) norėjo išmesti visus inteligentus iš LN. Fondo, kitus suspenduoti iš T. T. ir del šito tai Tautinė Taryba buvo perorganizuota. Tų žmonių apkalbami užsitarnavusieji inteligentai ir visi kiti, kurie musų gyveniman žiuri daug plačiau ir nesutinka su jų veikimo budais ir negiria jų upartumo, nevadina juos šviesiais inteligentais, jiems nelinkčioja ir t. p. Iš tos klikos ir biauriausi šmeižimai išeina ant musų veikėjų, jų sukelta šnipijada ir įvairios kitos "istorijos", jų noru yra ir su klerikalais vienybė, bet, neduog Perkune, su tautininkais, kurie vėla aklai neužgiria visų jų netikusių darbų ir veikimo....

Tegul bus gana. Mes prie progos nurodysime visus tuos bloguosius darbus ir musų politiką išvalyti stengsimės. Mes faktais prirodysime, kad tiems žmonėms mažiau rupi tautos labas, kultura, pažanga negu jie giriasi, kad jų saldliežuviavimai paliks tik saldliežuviavimu nieko realio neišdavę, nes jie patįs savus namus griauna, savoms mintims prieštarauja darbe. Juk tie žmonės nestato, kurie patįs griauna.

Ir mes šiuom persergstim musų demokratinę visuomenę, kad ji daugiau kreiptų domos į musų veikėjus ir jų darbus. Kartu su tuom raginame visus prie intensyvaus darbo, prie kėlimo kulturos ir prašome, kad vietų TMD. kuopų nariai daugiau atkreiptų domos rinkdami pasiuntinius ir jau tuos "kazionuosius" atstovus paliktų namieje, o išrinktų veikėjus ir statytojus į seimus, o ne griovikus ir nusenusius užagituotus uzurpatorius. Atminkite į svarbą seimų ir kad tie seimai gali daug blėdies atnešti, jeigu suvažiuoja žmonės, tik savo kaštais, kurie jau neveikia ant vietos, o tik politikieriauja. Ir su šiuo seimu užbaigkime politikierių erą, o pradėkime rimto tvėrimo darbo erą.

J. S.

Iš Seimų.

IŠ SLA. SEIMO.

"Tai vienas iš gražiausių ir puikiausių seimų" — sako gerb. St. Gegužis prieš uždayrsiant susirinkimą.

Ištiesų tai buvo gan pavyzdingas seimas, kuriame buvo gana rimtai svarstomi svarbųs musų organizacijos klausimai. Nebeto, kad ne ištiktų susikirtimų vienų su kitais, bet tie susikirtimai baigiami buvo gražuoju ir visi jų užbaigimu buvo patenkinti. Buvo ir įsižeidimų, bet jie atsitiko del neįpratimo ir perdaug jau papratimo kalbėti susirinkimuose kas tik ant širdies guli.

Daug dalykų apsvarstyta ir nutarta įvykinti. Visusvarbiausia reikia skaityti, kad priimta naujoji konstitucija, kuri bus galima visose Suv. Valst. dalyse užregistruoti ir galima bus užregistruoti Mass. valstijoje.

Tai jau gana svarbus dalykas bus įvykdintas musų organizacijoje. Taipgi priimti vaikų skyriui įstatymai ir nutarta išplėsti švietimo skyrius. Jo darbas vesti pavestas literatiškam komitetui sutartyje su Pildomąją Taryba.

Taip-gi valdyba palikta ta pati ir komisijos išrinktos gana sudėtinos, kuriose yra abiejų srovių žmonės ir reikia tikėtis, kad jau solidariai pradės veikti dvi pažangiosios srovės: tautininkų-demokratų ir socijalistų menševikų. Delto reikia tikėtis, kad daug bus pasidarbuota sekančiais metais SLA. labui.

Mums, viduriniai srovei, ypač reikia daug darbuotis, nes, kaip matoma, kad lenktyniavimui įvykus reikalas yra neapsileisti. Bet darbas turi buti varomas ne šmeižimo keliu, bet pakantriai organizaciją didinant ir keliant naujus narius prikalbinant.

Tad visi prie darbo SLA. draugijoje.

SLA. Narys.

IŠ TMD. SEIMO.

TMD. seimas buvo vos du vakarus, po keles valandėles Kad per tas keles valandėles butų galima kas nors rimto aptarti ir apsvarstyti koki nors gilesni organizacijos reikalai, apie tai nėra ko galvoti. Viskas paviršutinai atliekama ir atliekama be jokio bojimo ar apsvarstymo, net mašinaliai ir labai vaikiškai.

Ir todel TMD. svarbesnių reikalų visai nesvarstyta, o tik perskaityta kuopų įnešimai ir kur nekur žodis tartas prie jų, o kiti greitomis apleisti. Pirmininkaujančio maldavimai ir vis šaukimas "skubykim" ir jau begalo įkyrėjo.

Tiesiog net nesmagu yra ir salėje sėdėti, kuomet matai, kad į tokius opius musų kulturinio darbo klausimus tik per pirštus žiurima, ir todel turbut musų organizacija nyksta ir susa serga.

Dar nesmagiau kuomet matai, kad tą kulturinį darbą gana organizuotos klikos stengiasi pakreipti savon pusėn: saliuninkai ir burelis politikierių, kuriems nerupi kulturinis darbas organizacijoje, kuriems neapeina ir Lietuvos reikalai, geriau tarus, burelis partizantų sentautininkų, kuriems rupi tik savo "politikėlės" reikalai ir tuščios garbės jieškojimas, kurie dažniausia musų gyvenime nėra nieko davę, nėra jokiais veikėjais, o tik seiman važiuoja užagituoti, kad ten keno pusę palaikyti ir net visame kame ignorantai tie žmonės ir šiame seime, pasijutę galėje ir didžiumoje, neatsižvelgė į labą organizacijos, nei į bendrą darbo reikalingumą, apie kurį tiek daug jie rašo, ir visų primityvio žmogaus godumu, stengėsi išstumti visus žmones iš organizacijos valdybos, kurie tos klikos neklauso, kurie prieš klikas kovoja ir į bendrą darbą kulturinėje organizacijoje stengiasi įtraukti visus lietuvius. Tokios klikos, vedamos Norkų ir Liutkauskų, išmetė visas gyvasias pajiegas iš organizacijos valdybos, o išsirinko vientik "gyvus nabašninkus" į organizaciją, o sekretorium Pauža, kuris nėra jokiu inteligentu ir nemoka nei taisyklingai rašyti. Ir štai, dvidešimtas amži, į kulturos ir mokslo organizacijos vairininkus įstatyta žmonės, kurie pritinkančiai rašyti nemoka!

Ne, nežiurėta labo organizacijos šitame seime, ne žiurėta nei labo Lietuvos, bet godus sentautininko apetitas del vadovavimo, kuris pasijutęs liuosas, griebėsi ryti, kas tik galima. Nežiurėta, kad priešingos srovės žmonės įeis, bet net nedasileisti nei savos srovės žmonės, kurie tos klikos neklauso, kurie dirba darbą ir jau tame darbe yra daug atlikę. Iš literatiško komiteto metami literatai, o politikierėliai į tą vietą įstatomi, kurie nėra literatais, bet tik korespondentais. Ir viskas spiečiama į savo apielinkės gardą: beveik visa valdyba ir komisijos iš Brooklyno apielinkės, išėmus tik kelis žmones.

Na, dabar pilniasioji "V. L." monopolija TMD.

Kad šitas pasielgimas sentautininkų klikos pakenks organizacijos bujojimui, tai nėra abejonės. Nuošaliau stovinti nuo klikos žmonės visi išsinešė labai nemalonų įspudį, ir iš pasikalbėjimų beveik visi jautė tą-pat, ką aš jaučiau ir tą pat sakė. "Girdi mes dirbom, gaivinom organizaciją, ir pasianudoja tuo, kad seimas arti jiems parengtas, susiagitavę suvažiavo ir visą musų darbą ir musų gerbiamus veikėjus įžeisdami išmaino, galima pasakyti, ant iliteratų ir organizaciją paduoda vesti žmonėms, kurie musų kulturiniame darbe visai nedalyvauja."

Tai tiek turiu pasakyti. Iš tarimų svarbiausias yra, kad gerb. dėdę Šerną, įnešus g. V. K. Račkauskui, aprinko garbės nariu, nutarė konstituciją pataisyti ir išrinko komisiją, paskyrė didesnias algas. Daugiaus jokių svarbesnių tarimų. Nes, anot sentautininkų, dar viskas ne daaugę, daug lėšuos, dabar negalima ir t. p.

Valdybon išrinkti: Dr. A. Zimontas (jo seime nebuvo) pirmininku, Dr. K. Draugelis (jo seime nebuvo) vice-pirmin. Pauža — sekertorium ir knygium. Liutkauskas — kasierium, globėjai kasos iš Brooklyno ir jo apielinkės. Literatiškas komitetas susideda iš B. K. Balučio (jo seime nebuvo), P. Norkaus ir J. Gedmino.

Korespondentas.

LINKĖJIMAI SANDARAI IŠ PARYŽIAUS.

Tautiečiai-

Sveikinu aš jus mano tautiečiai su įsigijimu savo organo "Sandaros". Aš kaipo tokis rašytojas, tat pats pasisiųlau "Sandaroje" bendradarbiauti, kiek tik mano išgalė leis.

Budamas užimtas darbu, negaliu daug bendradarbiauti, bet lietuvių gyvenimą tai seku kiek galėdamas. Dabar gaunu "Sandarą", "Tėv." ir "Temps", kur tai pgi randu žinių apie Lietuvą. Čia prisiunčiu tris iškarpas iš "Temps" apie Lietuvą. (Iškarpas gavome: viena, iš 5—V—18, apie vokiečių planus kolonizuoti Lietuvą; kita, iš 8—V—18, apie pretendentus į Lietuvos karalius ir trečia, iš 14—V—18, apie Lietuvos aneksavimą. Šie visi dalykai musų skaitytojams jau yra žinomi. — **Red.**).

Linkėdamas kuogeriausių pasekmių bujoti ALT. Sandarai turiu pasakyti, kad aš esiu socijalistu, disciplinuotu socijalistu. Aš norėčiau kuodaugiausia gerų darbų nuveikti musų tautos, t. y. lietuvių labui, bet to negaliu padaryti, kadangi aplinkybės begailestingai mus visus mėto. Didelis turtų padalinimas labjausia tormozuoja progresą, kadangi pasišventusieji žmonės vargsta ir badauja visus pasaulio darbus apdirbdami, o daugybės kraugerių dykaduonių su pulkais nuogų mergų karčiamose voliojasi. Bet, tiek to apie "surėdymą"... Aš tautiečiams apsiimu pagelbėti kiek galėdamas, o sandariečiai - tautiečiai pasistengkite padaryti "Sandarą" ir TMD. organu, padidinkite ją, o tu met prakilnųs musų tėvynės labui darbai bus našesni.

Velindamas geriausio pasisekimo jusų darbe, pasilieku

Su gilia pagarba

Amuras,

Rue Lavieuville, 18,

Paris — France,

20—V—18.

PONAS ŠAN-MARAN arba ŠEINE-MAREINE.

(Iš Cykliaus: **"Musų Veikėjai"**).

Amerikoje gyvena ateiviai, atėję čion iš Auroros.

Aurora — tai šalis, graži ir skaisti, už marių palčių ir prie marių kranto.

Tarp Auroriečių Amerikoje veikia didis veikėjas prancuziško budo, lenkiškos polituros, vardu Šan - Maran, arba, Auroriečių kalba sakant, paprastas Šeine-Mareine. Jis yra didis del daugelio dalykų. Prancuziškas budas pas jį apsireiškia tuo, kad jis savo pavardę taria ir rašo su nosiniu akcentu: Šan-Maran.

Šan-Maran'as yra vyras, kokių nedaug ir Auroriečiams didelis džiaugsmas, kad jis išdygo. Netikėtai atsirado. Nei iš šio, nei iš to, pašmurkšt ir išlindo, vienur -kitur pirmininkuosna įsibrovė ir, pagaliaus, Auroriečiai sužinojo, kad jų tarpe atsirado Šan-Maran. Gimęs kur tenai netoli Pilviškių, ar šale Barzdaičių, prasto mužikėlio grįtelėje, atvykęs Amerikon, ėmė siuti skrybėles ir dabar yra garsus skrybėlių pinėjas. Kad nupina skrybėlę, tai net "faina", — pats Altmanas su Wanamakeriu jo pintas skrybėles dėvi.

Šan-Maran mėgsta kalbėti. Ah, kaip jis mėgsta! Jis taip mėgsta, kad kalbės kol klausysi. O jei ilgai klausysi, tai ir ant smert tave užkalbėtų. Ir apie ką jis nekalba? Apie viską! Užklausi jo, delko jis neapsiveda, tai jis tai kad ims barti argumentais, kad tik laikykis sveikas, — nei tas Kikeronas. Išgirsi, kad viena moteris nusibosta (nors Šan -Maran nėra laisvameilis); kad nesinori atsakomybės auklėjime kudikių, kad šiaip liuosam lengva gyventi, kaip ir tai gegutei girioje. Pasiskusi nesveikata, — tai patarimų gausi tiek, kad ir nepakelsi. Aplamai, Šan - Maran yra didelis specialistas nuo pilvo ligų ir nuo išbliškimo ir visiems siulo pilių.

Kada jis kalba viešumoje, tai jo kinkos ir pakinkės dreba, kelinės virpa, lupos nudžiuva, kaktą apipila prakaitas; mat, Šan-Maran tuo kart visaip stengiasi, kad padarius begalinę impresiją ant visų; jei publika iš jo juokiasi ir jam ploja, kad liautųsi, tad jis vis kinkulinku tik kloniojasi ir kloniojasi ir kloniojasi.

O kalboje Šan-Maran yra toks: visados šypsosi. Gi jo pariesti usai fiksatuaru kvepia per 3 pėdas aplinkui, Rengiasi — lyg nuo adatos, dulkelės nerasi, ir ant "muvinpikčių" eidamas užsivelka pusfrakį ir cilindrą. Pirštinaitės. Lazdukė. Rožė kliapoje.

Kas vieną kartą matėsi su Šan-Maranu, tai niekados jo neužmirš. Užtenka tik užsimerkti ir atsivaizdinti sau: cilindras, fiksatuaras, ant kaklo juodas šniurelis nuo laikrodėlio, usai, šviesus gėlėtas bruslotas, frakas ar pusfrakis, lakeruoti čebatai — tai visas Šan- Maran, kaip atmuštas ant pikčiaus.

Jis Auroriečių laikraščių neskaito, niekur jokiems reikalams neaukauja, — mat, jis bijosi, kad kas nepamanytų, kad jis, aukaudamas visuomenės reikalams, bando sau garbės įsigyti. O juk tai butų per žema. Šan-Maran neišsižada savo estetiškų pažiurų, delto jis ir neaukauja. Ir delto jis yra didelis veikėjas.

Kad jis yra estetas, matoma ir iš tų faktų. Paveizdan, kiaulės jis nedrįsta vadinti kiaule, o tik —"šerno moteris". Arba — kalbėdamas apie pilvo skaudėjimą, arba virškinimą, arba žarnų betvarkę (šituose klausimuose jis yra specialistas), jis tų žoždių nevartoja. Ir kas tai matė! Jis sako: "vidujinis nemalonumas", "digestija", "vidurių neparankumas", arba kaip kitaip; žodžiu, taip ir jauti, kad nuo tokios kalbos aplinkui kvepia, kaip Pinaud'o ar kokio kito perfumerio krautuvėje. O kada viešame susirinkime, kada jį rinko prezidentu, kitas kandidatas, ponas Plytakaktis, pasakė jam, kad jis turįs ilgas ausis, — tai ponas Šan-Maran net nuo kedės striktelėjo!

Jis yra žinovas visokių stylių. Tik gaila, kad vyriškoms skrybėlėms sunku pritaikyti rokoko, ar renesanso ar gotiko stylius, — o jis ir tą padarytų. Didžiausi ir gražiausi jo ypatybė yra tame, kad jis gėdisi to skurdo, iš kurio pats pareina. Jis žino, kad Auroriečiai yra kaimiečiai, mužikėliai, juodarankiai darbininkai, iš po šiaudinių pastogių, o vienok jis visur bubnyja, kad Auroroje pilna yra pilių ir palocių, kad kur nenusispjausi ten pataikysi ant kokio neblemano, grafo ar barono...

Pasipažinęs su ponu Šan-Maran, stebiesi, iš kur Auroriečiai gavo tokį didį skarbą! Nusiramini tiktai tuokart, kada sužinai, jog ponas Šan-Maranas, dar jaunas budamas, rašydavo eiles. Ah, kokios tos eilės buvo gražios! Visas Parnasas su visomis muzomis kaito iš gėdos ir gailėjosi ant svieto užgimę.

Ale ir gera bei laiminga, kad Auroriečių tarpe yra ponas Šan-Maran (iš prancuziško), arba Šeine-Mareine, kaip tikrai yra.

Tai toks yra Šan-Maran, duok Dieve jam sveikatos!

Spartakas.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on June 12, as required by the act of October 6, 1917.

KARINIS AVIATORIUS ŽUVO.

San Antonio, Tex. Birž. 6 d. — Litenantas Franklin W. Clark, iš Medina, Ohio, žuvo Brooks lauke orlaiviui kritus. Jis yra Oberling kolegijos auklėtinis.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on June 12, as required by the act of October 6, 1917.

RUSAI GRĄŽINA BELAISVIUS VOKIETIJAI.

International News Service korespondentas John Stuart praneša, į šalies departmentą Washingtone, kad rusai kasdieną gražina Vokietijon nuo 1,200 iki 3,000 Vokietijos kareivių — belaisvių iš Sibiro.

PILIEČIAI.

Jei nori tikrų informacijų arba jei jums reikia rodos, kuria galėtum tikrai pasitikėti kas-link bile kokio kasdieninio klausimo jūsų kasdieniniame gyvenime, arba reikaluose surištuose su darbu arba namų, tai ateik į ofisą Massachusetts Bureau of Immigration, Room 109, State House, Boston.

Jei nesusikalbi šios šalies kalboj, tai bus duotas perkalbėtojas, kurs išklausys jūsų reikalus.

Šisai biuras yra įsteigtas jūsų apsaugai, jūsų patarnavimui ir mielai suteiks visus patarnavimus dykai.

Ateik pats, arba rašyk, kad ir lietuviškai, jei tas jums geriau į

Massachusetts Bureau of Immigration
Room 109, State House, Boston

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI

Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.

Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

TĖMYKITE

kokį malonumą, kokį skonį suteikia tau valgis.

Visi žmonės valgo, bet nevisi vienodai; vieni valgo su apetitu ir budami alkani džiaugiasi dėdami sau į burną kožną kasnelį. Kiti valgo tartum pildydami sunkiausią pareigą, be noro, be skonio, be gyvumo. Pasijaučia neramume, susitraukia.
dytos.

Garsus pasaulyje
KALVARIŠKAS gydymo vynas,
pašalina iš vidurių visas nuodijančias liekanas. Kalvariškas gydymo vynas užlaiko vidurius tvarkoje, reguliuoja jusų kepenis ir priduoda apetitą. Suteikia jums ramų miegą naktyje ir tą malonų gyvenimo pažinimą, kokį pažysta turintis sveikus vidurius žmogus.

Atmink, kad grąžiname kiekvieną centą, jeigu kas darodys, kad **Kalvariškas gydymo vynas** nėra toksai, kaip rašoma.

Butelio kaina $1.10.

Galima gauti geriausiose aptiekose, pas musų agentus arba tiesiog pas fabrikantus:

D. Wroblewski & Comp.,
M — 207
196 East 4-th st.,
Dpt. 207—M.
New York City.

Bučernė ir Grosernė. Biznis gerai išdirbtas. Apgyventa lietuviais ir lenkais. Tavoro vertės yra už $1500. Parsiduoda už $800. Savininkas turi apleisti miestą.

Atsišaukit prie:

A. J. Kupstys,
395 Broadway, Room 1,
S. Boston, Mass.

PARSIDUODA

Speadwell Touring Car (automobilius), 7 sėdynių, 6 cilinderių; 1917 metų, modelio C. Automobilius gražiai užlaikytas, nauji tires. Pirktas 2 savaitės atgal, mokėta $1000. Parsiduoda už $600. Savininkas išvažiuoja į kareiviją.

Nusipirk Mosties.

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. **Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba šlakus ir pradalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųst ir stampomis.**

J. RIMKUS,
R. F. D. 3, Southbury, Conn.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

ŠOKIŲ MOKYKLA.

Per 38 m. žinoma, kaipo geriausia šokių mokykla. Prof. Sterno šokių mokykla po num. 952 Broadway, kam. Myrtle ave. prie elevatorio stoties, Brooklyne, daveža visi karai ir elevatoriai. Mokina ma Waltz, Foxtrot, One Step, Two Step, Boston Glide ir visi naujausios mados šokiai balių ir steidžiaus. Mokinu vyrus ir merginas, lanko ją nuo trijų šimtų iki keturių šimtų. Duodu privatiškas lekcijas ir kliasoje. Atidaryta nuo 9 ryto iki 11 vakaro, taip-pat ir Nedėldieniais. Išlygos: $5.00, $10.00 ir $20.00. Išmokinu visus šokius. Mokinu žiemą ir vasarą. Mokinu pagal naujausią madą. Visada mokįkis pas specialistą. Mokestis IšKALNO.

THE STERN SCHOOL of DANCING
952 Broadway, Brooklyn, N. Y.
kampas Myrtle Ave.

REIKALAUJAME

Čeverykų dirbėjų, Uppers, Lasters, Arctic ir **Gaiter dirbėjų. Guminių žiuponų dirbėjų.** Taipgi merginų mokintis darbo ir del įvairaus dirbtuvės darbo. Taipgi reikalingi vyrai del įvairaus darbo dirbtuvėje.

AMERICAN RUBBER CO.
East Cambridge.
Arti Kendall Square.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

LIETUVOS ATSTATYMUI REIKALINGA MILIONO DOL.

Ir tą milioną dolarių organizuoja ir spiečia kruvon Lietuvos Atstatymo Bendrovė, prie kurios kiekvienas lietuvis privalo prisidėti. Prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės butinai turi prisidėti visi Amerikos Lietuvių veikėjai, visos draugystės ir kuopos, visi biznieriai, visi darbininkai, visi amatninkai, visi profesionalai, žodžiu visi, kas nori išmintingai ir naudingai įvesdinti savo pinigus ir turėti iš jų pelno.

:0:

1917 m. **B-vė MOKĖJO 4 NUOŠIMČIUS DIVIDENDO SAVO NARIAMS** — tas parodo, kad įdėti į Lietuvos Atstatymo Bendrovę piningai jau dabar neša pelną, — todel patartina investyti piningai verčiaus į Lietuvos Atstatymo Bendrovę, negu laikyti juos kokiuose nepastoviuose bankuose arba kišeniuose kur jie neauga ir naudos neatneša.

ĮDĖETI Į A. L. A. B-VĖS ŠĖRUS PININGAI netiktai neša pelną investoriui, bet atliks svarbius Lietuvos Atstatymo darbus.

TAIGI, KAS NORI LEISTI SAVO PINIGUS IŠMINTINGON APYVARTON, ATNEŠTI NAUDĄ SAU IR LIETUVAI — lai pasiskubina stoti į Lietuvos Atstatytojų eiles. A. L. A. B-VĖS ŠĖRO KAINA — $10, PIRKTIES GALIMA NEMAŽIAU KAIP 5 ŠĖRUS.

Likšiol jau yra 400 šėrininkų.

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION,
320 Fifth Avenue, New York, N. Y.

Juozo Kowaliausko Bankas
Bendras Lietuviu BANKAS.

Bankierius Juozas Kowaliauskas sako: —

Nelaikyk Liberty Bonds pas save, nes jie gali pražuti arba sudegti. Jie yra grynas pinigas. **Nešk į Lietuvių Banką ir padėk juos į seifą, nes Lietuvių Bankas visokius dokumentus laiko uždyką.**

Jeigu nori už juos gauti pinigus, Liet. Bankas šiandien moka: Už pirmos paskolos bonds'ą $98.50. Už antros $92.54. Už trečios $95.40 c.

Lietuvių Banko prezidentas:

BANKIERIUS JUOZAS KOWALIAUSKAS
111 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Lietuviai Amerikoje.

LAWRENCE, MASS.
Koncertas su politika.

Birž. 2 d. miesto salėje, vakare, vietos senosios R—K. bažnyčios vargonininkas davė koncertą. Programas susidėjo iš choro dainų ir solo. Grigoraičio choras susidėjo iš Lawrenco, Haverhillio, Lowellio ir Cambridgio dainininkų. Viso gal apie 100 asmenų, nors buvo garsinta, kad dalyvaus 200. Pirmiausia sudainavo "Star Sprang. Banner". Po tam sekė: "Karvelėli, mėlynasis" — Sasnausko; "Sėdžiu po langeliu" — Šimkaus, "Tėvynė" —nėž. aut.; "Tekėjo saulalė"; "Burtai aurado"; "Čigonai"; "Tegul skamba musų dainos"; "Per girią girelę"; "Vai sodai, sodeliai"; "Važiavau dieną"; Lietuvos hymnas" ir "My Country'. Choras sumokytas neblogiausia ir klausytojams įspudis neblogas. Bet, kad dainininkai jaustųs liuosai, atjaustų tą, ką jie veikia, tai to nesimato. Aš patarčiau iš širdies, kad p. A. Grigoraitis susižinotų su g. Miku Petrausku ir pasimokytų chorą vesti, o ateityje, manau, kad pas savo dainininkus Grigoraitis tą ydą prašalintų.

Solo programą išpildė p-lės M. Reipaitė iš Montello, Mass. ir J. Kriviutė, vietinė. P-lės Reipaitės balsas butų nieko sau; matyt turi norą ir atjautimą. Bet, kad balsas butų tyras, gražus, tai negalima pasakyti; ji turi dar pasilavinti švelnumo, tyrumo. Ir, žinoma, pas vyčius, arba pas savo vargonininkus to nepadarys, nes vargonininkai dar turi lavintis muzikoje, dainoje, dar mažą turi išmanymą ir patyrimą musų muzikoje, dailėje. Nauj. Anglijos vargonininkams geriausia butų pasilavinti keletą mėnesių Bostone pas M. Petrauską, kurį mes lietuviai tik vienintėlį turime, kuris yra muzikae, kompozitorius ir dainininkas. Geresnio mes toje srityje neturime. Rodos p-lė Kaipaitė du-trys metai atgal buvo pradėjus lankyti M. Petrauską ir ką pas jį pasilavino, daugiaus pirmyn nepažengė. Ji šį vakarą sudainavo "Kur bakužė samanota"; "Ko vėjai pučia"; "Pamylėjau vakar"; "Prirodino seni žmonės man jaunai bernelį" ir dar porą.

P-lė J. Kriviutė sudainavo M. Petrausko "Jojau dieną". Balsukas neblogas ir gali scenoj pasirodyti.

Tarp dainų buvo ir kalbų. Kalbėjo angliškai P. Maloney, už imantis vietą majoro (musų miesto majoras serga). Kaipo airiskatalikas, tai taip ir kalbėjo. Siulė lietuviams pasistatyti naują bažnyčią ir kad vietos lietuviai remia valdžią karės metu. Lietuviškai kalbėjo tulas Česnulis, neva iš Washingtono, D. C. Išrewlamavo savo Lietuvių Tarybą, Tautos Fondą, kad jie vieni tik dirba ir rupinasi Lietuvos laisve, o visi kti, t. y. cicilikai, bolševikai, mickiniai, laisvamaniai tik kenkia ir viską ardo. Jie (katalikai) tik gali matyti prezidentą, kad ir kiekvieną dieną, o visi kiti—ne. Kalbėdamas, kas kenkia Lietuvos laisvei, visiškai neprasitarė apie Karevičių, Bartušką, Gabrį ir tuos keturis Vilniaus Lietuvių Taryb. (Landesrato) narius, kurie sutinka su kaizeriu ir jo valdžia. Kaip galima spėti, tie keturi Tarybos nariai yra kunigai, nes dauguma Lietuvos ir Amerikos kunigų stovi už Lietuvos monarchiją su Vokietijos karalium. Tik skirtumas tame, kad Lietuvos kunigai skelbia tą viešai, o Amerikos kunigai slaptai: vardan "neprigulmybės" renka pinigus—aukas nuo lietuvių ir šelpia pro-vokišką Šveicaruose tarybą. Tai negražu ir veidmaininga.

Toliaus dar kalbėjo lietuviškai vietos dr. K. Mikolaitis. Jis kalbėjo drąsiai ir atvirai apie kunigų klaidas del Lietuvos laisvės ir "ponaičius", kurie spraudžiasi į lietuvių "vadovukus" ir važinėdami po musų kolonijas ardo musų ramumą, santaiką, draugijas ir fondus. Lietuvio dvasia ir siela turi buti liuosa, sako daktaras, ir kur jam miela, patogu, prieinama, ten jis priguli, ten jis aukoja ir rupinasi Lietuvos likimu. Su ta katalikų taryba Washingtone ir su lietuvių reikalais delei laisvės netaip jau yra, kaip tas ponaitis čia jums pripasakojo. Ir daktaras parodė daug pavyzdžių iš jų netaktingų darbų čion Amerikoje, Lietuvoje ir Šveicarijoje. Laike daktaro kalbos keletas klerikalų, matyt iš Bostono "Darbininko" štabo, nemandagiai savo delnų pliokšėjimais no rėjo pertraukti daktaro kalbą, bet dr. nepaisė ir kalbą karštai užbaigė Dr. Šliupo idėja, kad lietuviams reikalinga susidėti federacijon su latviais, įgauniais ir kitoms kaimyninėms tautoms, kurios buvo pirmiaus prispaustos rusų, o dabar vokiečių.

Kaip matote, koncertas, dailė, muzika susimaišė su politika ir pastaroji publikos upą sudrumstė ir tą padarė ne kas kitas, kaip tik tie, kurie už lietuvių pinigus sėdi Washingtone ir gardžią duonelę valgo ir gražų švarką dėvi, t. y. klerikališki pastumdėliai visur su savo veidmaininga politika kišasi ir žmones piktina.

Pamoka lawrenciečiams: **prie dailės nemaišykite politikos.**

Žmonių buvo gana daug, daugiausia moterų ir vaikų. Užsilaikė ramiai, išskyrus nenuoramas klerikalų "vadus".

Korespondentas.

MONTELLO, MASS.
Lietuvių Tautiško Namo Bendrovė. Bolševikų nešvari politika jau aiškėja.

Tulas laikas tam atgal, kuomet buvo L. T. namas statomas, dar Sandara nebuvo organizuota, bet tuli žmonės, mylėdami lietuvystę, statant namą patys dirbo ir kitus ragino. Tik musų broliai "katalikai" buvo labai neranguș. Kitaip buvo su socijalistais: Jie buvo daug darbštesni, o namą pastačius per laikraščius buvo socialistams pripažintas kreditas. Tuom pasinaudodami musų socijalistai ir kaipo organizuoti, jie varė agitaciją susirinkimuose ir per laikraščius, kad valdybon žmonės visados rinktų socialistus, nors tautininkai darbu ir pinigais kur-kas daugiaus buvo prisidėję negu socijalistai, bet tautininkai buvo neorganizuoti, o antra, nenorėjo tokios žemos rųšies taktikos vartoti kaip socijalistai. Tokiu budu socijalistai ir užgriebė į savo rankas Namo Valdymą. Tuomet daug žmonių pradėjo atšalti nuo namo ir kuomet likosi suorganizuota ALT. Sandara, tuomet socijalistai visokiais budais stengėsi kenkti sandariečių paraginimams. Parankiausius vakarus neva namo naudai paėmė ir pradėjo rengti paskaitas, neva kviesdami "visokių pažiurų prelegentus". Tuli tautininkų prelegentai, nežinodami kame dalykas, apsiimdavo atvažiuoti su prolekcijomis, o tame laike rengėjai tyčia negarsindavo, kad publikos neprisirinktų, o po tam socijalistų korespondentai per savuosius laikraščius šmeiždavo tautininkų prelegentus, buk tai žmonės nemyli jų ir tt. Bet jeigu socijalistų prelegentas skaito apie popiežių gyvenimą ir kunigų gaspadines, tat labjausia garsindavo ir per savuosius laikraščius išgyrdavo. Tautininkų prelegentai tokias intrygas patyrę nebenorėdavo atsilankyti, o rengėjai susirinkimuose raportuodavo, kad tik vienos srovės, t. y. socijalistų prelegentai teatsilanką ir taip toliau.

Birželio 4 d. atsibuvo Namo B-vės metinis susirinkimas. Štai kas iš raportų pasirodo: per visą žiemą prelekcijų surengta 24, iš kurių 18 skaitė F. J, Bagočius, o kitas 6—kiti socijalistai. Prelegentams išmokėta 90 dolerių, o namui paliko apie $13 dol. Kuomet už svetainę kiekvieno vakaro kaina yra nustatyta po$10.00. o čia vos $13.00 už 24 vakarus! Juk $240.00 tai Bendrovei nuostolis.

Antras raportas pasirodo, buk agitatyvikoše prakalbose del namo naudos iš žmonių surinkta namo naudai $7.00 su centais. Kalbėtojui užmokėta $6.00. Taigi namo naudai pasilieka vienas doleris su centais.

Trečias raportas sako, kad Bendrovė įvelta į Naujosios Anglijos politiškų prasikaltėlių Šelpimo Fondą ir turi siųsti delegatus į susivažiavimą ir delegatams turi apmokėti lėšas, bet iš raporto pasirodė, kad nieko neturi tame reikale veikti, kadangi keli buvę suareštuoti lietuviai už nesiregistravimą to fondo pastangomis tapo paliuosuoti.

Juk tuli registracijos priešai tai nerimtai skelbė (nes patys registravosi), o kuomet suklaidinti žmonės tapo suareštuoti, tat skelbėjai iš žmonių pinigus lyg su nauja proga renka.

Buvo renkamas delegatas į minėto fondo konferenciją. Pirmininkas paklausė, ar nesirastų kas savo kaštais nuvažiuotų, bet vienas bolševikas užprotestavo, mat jis mano, kad visuomenė tik aukaut gali, o kontroliuot — ne.

Iš ketvirto raporto paaiškėjo, kad bankoje yra apie $2000 visuomenės suaukautų pinigų, kad apmokėjus mortgičių. Bedis kusuojant paaiškėjo, kad visuomenė visiškai nenori duot daugiau pinigų Tautiškam Namui, kadangi jo valdybon įsibrovė bolševikiškos taktikos elementai ir jie savo pasielgimais Namui gero nelemia. Žmonės pinigų, matomai, daugiau nebeaukaus, o tokiu budu vedant, Namas bus nubankrutytas ir bus perleistas į girtuoklių arba į privatiškas, t. y. kapitalistų rankas.

Tautininkams - demokratams juk nemalonu su tokios taktikos žmonėms dirbti, o ar jie susipras ir ar prie savo negražių klaidų prisipažins, tai yra klausimas.

Aš todel ir rašau viešai į laikraštį, kad visuomenė atkreiptų į tai domą ir kad paskui neišmetinėtų, buk niekas dalykų stovio nepranešė.

Migdulėlis.

SO. OMAHA, NEBR.
Iš TMD. 17 kp. veikimo.

Geg. 16 d. įvyko TMD. kuopos susirinkimas, bet nevisi nariai dalyvavo. Neatsilankė tie, kurie, kuomet eina dalykas apie visuomeninį veikimą, metasi negalinčiais dalyvauti draugijų veikime. Bet juk negalima ant kitų atsidėti, kadangi jokie darbai patys nesidaro.

Šiame susirinkime buvo svarstyta TMD. reikalai ir siuntimas delegato į seimą, bet del tolimos kelionės to padaryti nebuvo galima, taigi pasiganėdinome parašymu seimui laiškučio su įnešimais.

Už užlaikymą TMD. 17 kp. knygyno poniai V. Poškienei už rašyta "Sandara" ir "V. L.", o raštininkui, p. Zalpiui "V. L."

Mes buvome išrinkę komisiją geb. Dr. Jono Šliupo patikimui, mat buvome manę, kad jis ir gryš per San Francisco, kaip kad išvažiavo. Mes tat ir manėme jį susigauti ir pirmas žinias iš musų brongios tėvynės išgirsti.

TMD. 17-ta kuopa išrinko komisiją iš keturių ypatų susitarimui su vietos lietuvių draugijų atstovais, kad bendromis jiegomis 4 d. Liepos surengti didelę parodą pagerbimui prezidento Wilsono ir išreiškimo ištikimybės šiai šaliai. Mes gerbiame ir reiškiame ištikimybę, gal ir ši šalis musų tėvynę užtars, kurią smaugia žiaurus Vokietijos kaizerizmas.

TMD. 17 kp. Rašt.

VALPARAISO, IND.
Iš moksleivių gyvenimo.

Pavasarinį bertainį užbaigėm gražiai, bet vasarinis prasidėjo triukšmingai. Mat čia yra mažas burelis lietuvių, kurie skiriasi į tris partijas: "katalikai", "tautiečiai" ir "socialistai". Tarp tų partijų iškyla nesutikimai. Praeitame bertainyj buvo laikoma draugijos susirinkimai ir buvo sakomos prakalbos. Tose prakalbose kito nieko nebuvo girdėti, kaip tik "kunigai", "gaspadinės", "katalikai". Retas kuris pasakydavo prakalbą tų neužkliudęs. Bet kiek teko girdėti tautiečių prakalbas, tai jokių šmeižimų nebuvo. Vis pasakydavo ką nors naudingo, pamokinančio. Pabaigoj bertainio priėjo rinkimas mokytojo del lietuvių kalbos klesų, nes buvusis mokytojai. J. J. Vitkus atsisakė, kadangi turi iš mokyklos išvažiuoti, nes pabaigė medicinos mokslą. Vitkus buvo labai geras mokytojas ir nei vieno neužgaudavo.

Paskui lietuvių kalbos mokytoju tapo išrinktas moksleivis Bimba. Bet, kadangi jis niekuomet nestoja vakarėliuose, kada buna giedamas Lietuvos Hymnas, tat dauguma moksleivių ne panorėjo kad jis butų mokytoju lietuvi kalbos, o prezidentas net buto nedavė mokyklai.

Didžiuma moksleivių sau už mokytoją išsirinko Bakštaitį. bet dalis likosi su Bimba. Tokiu budu mokinasi dvejose grupose, tik gal neilgam taip bus. Nesmagu, kad moksleiviai nesusitaiko.

Moksleivis.

WILKES BARRE, PA.
Gavo persiskyrimą.

Wilkes Barre, Pa. laikraštis **"Gazette"** iš 23 d. gegužio, 1918 m. praneša, kad **Ona Broniušienė** (adresas paduota 1 Willow st., Plymout, Pa.) persiskyrė su savo vyru **Ipolitu Bronušu.**

Ona Bronušienė, arba **Ona Alytienė,** ir dabar dar dirba S. LA. Centro Raštinėje, tik ikišiol nebuvo žinoma, kad ji yra ištekėjusi už daktaro Bronušo. Dr. Ip. Bronušas, per keletą metų dirbęs prie **"Tėvynės"**, 1913 m. apleido darbą ir nuėjo mokinties į Baltimore, Md., kur dideliu pasišventimu ir darbu užbaigė mokslą, įgydamas Medicinos Daktaro laipsnį. Garbė jam už tai.

Pati p. Alytienė savu laiku buvo įmaišyta į garsią Brooklyne "šnipų istoriją", kurioje atsižymėjo p. S. Šimkus, priėmęs nuo p. Pilėno 100 dol. rankpinigių kelionei į Rusiją, kad tenai vedus tarp lietuvių agitaciją už Kerenskio valdžią. Laike tardymų "Vien. Liet." Redakcijoje p. O. Alytienė - Bronušienė aiškinosi nežinojusi, kam Pilėnui buvę reikalingi jos daromi jam vertimai iš lietuviškųjų laikraščių ir iškilmingai pasižadėjo nieko bendro su juom neturėti.

G. M.

CLEVELAND, OHIO.
Šis-tas iš vietos lietuvių veikimo.

Balandžio 19 d. TMD. 20 kuopa buvo surengusi puikų muzikališką vakarėlį. Programo išpildyme dalyvavo: p-lės J. Baltrukoniutė ir E. Grigiutė — pijano solo ir poni V. Bukauskienė dainavo solo keletą dainelių. Iš vaikinų dalyvavo pp. A. Zdanavičius, J. Ribokas, K. Bagdonas, P. Povilonis ir E. Kardeckis — dainavo solo. Programo išpildymas pavyko gerai. Po tam tęsės šokiai.

Geg. 2 d. Stockes salėje buvo SLA. 14 kp. susirinkimas. Susirinkime buvo svarstyta įnešimai busiančiam seimui. Įnešimų padaryta ir keli be jokio pamato, kaip tai: "išreikšti centro valdybai papeikimas už preso pirkimą" ir "permainyti "Tėvynės" redaktorių". Tiems įnešimams jokio pamato nebuvo ir nėra.

Po to sekė centro valdybos rinkimų balsavimas. Bet kad musų kuopoj vienybiniai su socialistais ėjo kartu prieš dabartinę centro valdybą, tai kaip kuriuosna urėduosna socialistų kandidatai gavo daugiau balsų. Gi atstovo į seimą rinkime laimėjo vienybiniai. Vienybinių, dešiniųjų tautininkų kandidatas gavo vieną balsą daugiau už kairiųjų tautininkų kandidatą.

"Sandaros" No. 20 p. **Vidurinis,** sako, buk SLA. 14 kp. valdę "pus-socialisčiai" tautininkai ir socialistai. Tai netiesa. 14 kuopą valdo nariai. Gi valdyboj yra ir socialistų ir dešiniųjų ir kairiųjų tautininkų lygioj proporcijoj.

Kaslink to, kad "jei kas iš Brooklyno pumpavo SLA. kuopą", tai **Vidurinis** dejuoja, kam nebuvo tie laiškai perskaityti kuopai.

Apie tą galima tiek pasakyti: SLA. 14 kp. kaipo kuopos iš

SANDARIEČIŲ DOMAI!

Kiekvienas sandarietis privalo perskaityti ALT. Sandaros Principus ir Programą, kurie yra išleisti atskiroje knygelėje. Kaina nebrangi, tik 10 centų.

Kaip pasimokinti plaukti, šioji knygelė yra begalo naudinga, ypač dabartiniu laiku, kuomet daug musų brolių stoja Suv. Valstijų laivynan. Perskaitę tą knygelę, be sunkumo galėsite išmokti plaukti. Tuomet nebus jums baisųs nė vokiečių submarinai, nė įvairųs bauginimai, nes mokėdamas gerai plaukti, nelaimei ištikus, visuomet galėsite lengvai išsigelbėti. **Kaina tik 20 centų.**

Žmogaus pareigos. Parašė Giuzeppe Mazzini. Vertė V. K. R. "Sandaros" spauda. Puslap. 245.

Šita knyga yra parašyta garsaus italų patrioto ir revoliucijonieriaus tokiu laiku, kuomet Italija buvo svetimųjų pavergta, kaip ligšiol kad buvo Lietuva. Autorius labai dailiai ir įtikinančiai parodo, kokios yra žmogaus pareigos linkui — tėvynės ir savo šeimynos, tikybos ir Dievo, darbininkų ir visų žmonių. Perskaitęs šitą knygą žmogus jaučiasi naujai atgimusiu, nes visas pasaulis jam prašvinta. **Kaina $1.00.**

"SANDARA"

366 Broadway, So. Boston, Mass.

Konservatorija

Lietuvių Muzikos konservatorija, 769 Broadway, So. Boston, Mass., atidaro **Vasarinį Muzikos Kursą,** specialiai Choro ir orchestros vadovams. Gali važiuot suprantanti bile kurį instrumentą. Kursas bus vestas teoretišku ir praktišku budu. Užbaigę kursą gaus Konservatorijos paliudijimus.

Kursas prasideda 8 d. liepos, baigiasi 28 d. liepos. Mokslas eis labai sparčiai. Mokestis už kursą 25 dol.

Nepraleiskite tokio parankumo ir progos.

Susižinojimui:

MIKAS PETRAUSKAS

769 Broadway, So. Boston, Mass.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS

—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—

Užrašykite ją savo draugems ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.

Užsakymus ir piningus reikia siųsti sekančiu adresu:

A. B. STRIMAITIS,

307 West 30th Street, New York City.

ЧИТАЙТЕ старѣйшую и самую распространенную в С. Штатах и в Канадѣ прогрессивную и внѣвартійную народную газету

„РУССКОЕ СЛОВО“

выходит в Нью Іоркѣ,
ПОД РЕДАКЦІЕЙ Л. М. ПАСВОЛЬСКАГО
при участіи выдающихся русскихъ, украинскихъ, польскихъ и литовскихъ литературныхъ силъ.
Передовыя статьи помѣщаются как на русскомъ, так и на англійскомъ языкахъ.
«Русское Слово» ежедневно находится в 40000 русскихъ, украинскихъ и польскихъ домахъ.

RUSSKOYE SLOVO

31 East 7th Street New York, N. Y.

—— Пробные нумера высылаются безплатно ——

Brooklyno niekas nepompavo , pompuota laiškais tik kuopos na riai. Jei jie tų laiškų neatsinešė į kuopą skaityti — tai jų dalykas. Gal but jie jų nekėlė kuopoj vaduodamiesi p. **Vidurinio** nuomone, kad tokį laišką rodantį blogas pasekmes stengėsi nudailinti....” Žingeidaujančiam a pie “pumpuotojus” Viduriniu galima tiek į ausį pasakyti, kad jais buvo ne kas kitas kaip tik tie patįs ponai ką prieš seimą nepritariančius seimui laiškais įtarinėjo šnipais, ir ką savo pumpavimų neatsiekę savo tikslo vėliaus laiškais į redakciją tvirtina dar pabraukdami, “kad aš jokios slaptos agitacijos jokia me susivienijime nevarau”... Apie įtarinėjimą šnipais jau laiškai iškelti — laikui bėgant gal kiti laiškai bus iškelti jei tie asmenįs tokios politikos darbą toliau varys.

P. Vidurinio nusiskundimas, kad “tikriesiems tautininkams” neleidžia veikti 14 kp. ir kelia ten pussosialistai su socialistais suirutes, yra tai originalis jo išmislas. Faktai rodo ką kitą. Štai kad ir praeitam susirinkime. Kuopai padovanota vargonai ir jie nutarta kaip nors išleisti tikietais. Reikia išrinkti žmones kad toje srityje pasidarbuotų. Perstatoma vienas iš “tikrų tautininkų” — neapsiima. Vėliaus socialistai jau sutiko apsiimti tame dirbti — “tikrieji tautininkai” pasirodo, kad nenori, vengia ką kuopos naudai dirbti ir dar skundžiasi kad neleidžia — tik ir drąsa!

S—s.

NEW YORK, N. Y.

Iš Centralio Komiteto Posėdžio.

Am. Liet. C. K-tas 28 d. geg. turėjo savo posėdį, kur dalyvavo J. S. Lopatto, Dr. J. Šliupas, R. Karuža, F. Živatkauskas, V. K. Račkauskas, Dr. A. Bacevičia, M. Bučinskas, V. F. Jankauskas ir raštinės vedėjas P. Bukšnaitis. Tą dieną pasirašyta ir ant C. K-to čarterio, kuris inkorporuojama Augščiausiajame Teisme.

Čia reikia pažymėti svarbiausieji nutarimai, padarytį šitame posdyje:

1. — Prisidėti prie rengimo D-rui Šliupui maršruto, kuomi užsiims trįs organizacijos: LNF., C- K-tas ir ALTS. Komitetan išrinkta V. K. Račkauskas.

2. — Priimant čarterį, C. K-te telieka reguliariai nariai -direktoriai, kurie už visą C. K-to darbą atsako prieš valdžią ir mu sų visuomenę. Taigi buvusieji ikišiol kandidatai patįs savaimi atpuola. Dabartinės sąstatos K-to narių yra šitoki: pirmin. —J. S. Lopatto; vice-pirmininkai — F. Živatkauskas ir P. Vilmontas; iždininkas — M. W. Bush; sekertorius — V. K. Račkauskas; nariai: Dr. J. Šliupas, T. Paukštis, R. Karuža, V. F. Jankauskas, Dr. A. Bacevičia, B. K. Balutis, K. Makarevičius.

3. — Laikyti atdarą C. K-to ofisą lietuviams kareiviams, lankantiems New Yorką. Prie to, susinešti su Y. M. C. A. ir kreipties į visas musų redakcijas, kad jos siuntinėtų bent po porą kopijų savo laikraščių ir knygų į visų campių knygynus ir po keletą egz. — į Franciją ,veikiančiąjai armijai.

Mezliavos jau pradėtasai darbas šiame susirinkime visiškai užgirta. Komiteto nariai, kurie ikišiol nebuvo antsidėję mokesti mi, dabar pasirašė ant pasižadėjimų.

Mokės kas mėnuo nukentėjusios Lietuvos Iždan sekančiai: J. S. Lopatto — $10.00, Dr. J. Šliupas — $10.00; Dr. A. Bacevičia — $10.00; poni L. Šliupienė — $3.00; V. F. Jankauskas —$5.00; F. Živatkauskas — $2.00; M. W. Bush — $7.00; raštinės vedėjas P. Bukšnaitis — $1.00.

LAWRENCE, MASS.

Žinių - žinelės.

Birž. 5 d. išryto, Stasys Grenda, gyvenąs pas J. Grinkevičių, 15 Currier st., nevedęs, turįs apie 33 metus amžiaus norėjo nusižudyti gazu. Kada namuose žmonių nebuvę, tai jis užsirakinęs savo miegamąjį kambarį, dar pirm to atsinešė nuo šeimininkės pečiaus robinę “paipą”, vieną galą užmovęs prie gazo “paipos”, o kitą galą įsidėjęs į burną ir gazą paleidęs. Bet tuom pačiu laiku parėjo namon šeimininkė ir užuodžius gazą leidosi apžiurėti kambarius. Atsirakinus Grendos kambarį jau jį rado drebantį ir pusiau už troškusį. Uždarius gazą ji pašaukė policiją. Ligonis dabar guli ligoninėj. Matyt pasveiks. Pasikėsinusis ant savo gyvybės St. Grenda, gražus, didelis, raudonas vyras; lėtas, negirtuoklis. Kaip pasakoja šeimininkė, kad paskutinėmis dienomis buvo lyg pamišęs. Sirguliavęs kokia ten kaklo liga, daręs operaciją, bet nepagyjęs ir vis skundęsis, kad jam negerai esą.

Paskutiniu laiku pas mus ypač pradėjo platintis saužudybės. Labai nesmagu, kad lietuviai toki silpni ir tokį negeistiną pavyzdį pasekė. Bukime tvirti, kad ir kaž kas kenktų gyvenimui.

Skundė kalbėtoją.

Birželio 2 d. p. Grigoraičio koncerte išėjo toksai incidentas: kuomet daktaras Mikolaitis teisingai kritikavo piemeniškus tame koncerte blufinusius kalbėtojus, tuomet vienas iš tų kalbėtojų, kokios tai klerikalų kancelerijos piščikas iš Washingtono ir kiti bėgiojo prie scenos, prievakaro vedėjo p. A. Grigoraičio, kad stabdytų dr. Mikolaitį, bet p. Grigoraitis pasakė, kad dr. Mik. gerai kalba. Tada Česnulis ar J. J. Roman (Ramanauskas) vaikščiojo pas salės manedžerių” ir įskundė amerikonams, **kad dr. Mik. kalba prieš valdžią ir jį reikia sustabdyti, numesti nuo scenos.** Manedžėrius nuėjęs prie scenos pirmiausia paklausė A. Grigoraičio, ką kalbėtojas kalba. Grigoraitis paaiškino. Manedžerius atsitraukė ir kalbėtojui nekenkė.

Kas kaltas, kad taip pasidarė? Man, šių žodžių rašytojui, rodos nereikia aiškinti. Dr. Mikolaitis turėjo pasigaminęs apie dailę-meną, apie koncertų reikšmę prakalbėlę, ir butų ją tinkamai publikai pasakęs, jei bemoksliai lietuviai, kurie įsipiršo į neva lietuvių vadus nebut suer zinę publikos ir daktaro savo netikusiomis prakalbomis, kokios koncerte, prie įvairių pažiurų žmonių, negali but. Butinai reikėjo dr. Mikolaičiui viską atitaisyti, ką jis ir padarė. Ir ačiu jam.

* *

Tą pačią dieną ir vakarą Lenkų salėje turėjo koncertą p. J. Navadauskas, naujojios parapijos vargonininkas. Ten neteko buti. Bet negaliu pagirti šio dalykėlio. Senoji parapija savo koncertą senai paskelbė. “Naujieji” pamatę ir-gi davai, kad pakenkti, nekam kitam bet savo brolių lietuvių, rengtam koncertui. Ir surengė (Tai gal tik pirmą kartą iš priežasties “naujų” du koncertai viena diena Lawrence įvyko, bet p. Mot. Blis turėtų atsimint tai, kad **visiems** “naujųjų” parengimams, jei tik gali, tat ryminiai ir kenkia. Žinoma, tokia “konkurenci **ja” nepagirtina ir lietuviams jos reikia vengti ir dailės parengimuose neduot vietos politikai,** o tuomet ir rengėjams ir publikai bus maloniau pasiskaityt musų koncertų aprašymus. — **Red.**). Apie p. J. Navadausko koncertą jau buvo “Sandaroje”, 23 num. Matyt, viskas puikiai nusisekė.

M. B—lis.

PROVIDENCE, R .I.

Musų kolonijos atbudimas.

Labai mažai žinių laikraščiuo se buvo matyti iš musų kolonijos lietuvių veikimo. Tiesą pasakius, tai ir rašyt nebuvo ką, nes nors čia yra apie 2,500 lietuvių, bet didžiuma jų dą ant tiek tamsųs žmonės, kad save skaito “paliokais”. Buna atsitikimų, kad lietuvis, užklaustas kokios esi tautos, atsako — esiu katalikas. Gaila tų nesusipratusių musų lietuvių, kad lygi šiol jie vis taip manė: nežinojo, kad religija tai yra toks dalykas, kurį galima ir permainyti, o tauta, tai yra prigimtas dalykas, prieš kurį visi mainymo bandymai nieko nereiškia. Tik paviršutiniai galima paslėpti savo tautybę, bet tai daro tik nekulturingi ir nesusipratę žmonės.

Taigi visą metų eilę gludėjusieji tamsybės ir sulenkėjimo vergijoje ga as- AIN.. 56 4 tiečiai pradėjo šviesties, pradėjo dalyvauti visuomeniniame veikime, pradėjo sekti pasaulines tradicijas, pradėjo interesuoties brangia musų tėvyne-Lietuva, žodžiu pradėjo kylti, kadangi pamatė, kad lenkų endehai tik prigaudinėja, išjuokia ir niekina vergaujančius lenkams nesusipratusius lietuvius. Mes pamatėme, kad apie lietuvius niekas nesirupins, jeigu mes apie save patys nesirupinsi me. O jau laikas patiems apie savo reikalus rupinties, nes jau esame pribrendę ir Lietuvos dabartinis padėjimas ir jos žmonių ateitis mus verčia tikrais Lietuvos vaikais ir dukterimis buti.

Pirmutinę šviesos ir musų dailės kibirkštėlę čia pasėjo gerbiamas Bronislovas Valaitis, kuris į čia atvykęs pradžioje 1918 metų čia suorganizavo Lietuvių “Aušros” chorą. Tai yra pirmas lietuvių choras šioje kolonijoje. Prie jo susispietė labjausia susipratęs Providence jaunimas —merginos ir vaikinai. Šio choro nariai tat ir yra pirmutiniai tautiško susipratimo žadintojai, pirmutiniai dailės auklėtojai ir pirmutiniai musų kolonijos lietuvių budintojai ir šaukėjai organizuoties, idant bendromis jiegomis nugalėtume tuos slibinus, kurie kesinasi ant kruvinos musų tėvynės laisvės.

Garbė lai buna gerb. Valaičiui už puikų choro mokinimą ir garbė lai buna visiems prisidėjusiems ir prisidedantiems prie “Aušros” choro, t. y. prie pirmo šioje didelėje kolonijoje lietuvių choro.

Musų kolonijos lietuviai jau ir prakalbas geriems kalbėtojams randa reikalą rengti. Štai šiais metais čia jau kalbėjo gerbiami Z. Jankauskas ir K. Norkus iš Lawrence. Laike pastarojo prakalbų tapo sutverta TMD. kuopa net iš 20 narių, kurion įeina didžiuma taipgi “Aušros” choro narių.

Dabar musų choras turėtų surengt koncertą, o vietos lietuviai turėtų jo parengimus remti. Choras ketina įsisteigti puikų knygyną. Linkėtina jam gerų pasekmių, nes tik jam veikiant gal musų lietuviai atsikratys nuo “rudžio” ir nuo lenkpalaikių.

Dainininko Giminė.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS
Dr. N. A. Glebow,
Specialistas Venerišky ligu. Įgijęs mokslą Berlino, Vienos ir kituose Europos universitetuose.
884 Main St., Cambridge, Mass.
Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1 d
Kitas ofisas
428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
Telephones: Jamaica 1831 W ir Cambridge 1235 J.

“SANTARA”
Savaitinis kulturos, visuomenės ir literaturos laikraštis.
Kaina: Rusijoje metams 12 rub., pusei metų 6 rub., 3 mėn. 3 rub., 1 mėn. 1rub. Amerikoje du sykiu brangiau.
Pajieškojimai artimų ir pažystamų skelbimuose nedaugiau 4 eilučių 3 rub. Amerikos skelbimai pajieškojimai 5 rub.
Redakcijos ir Administracijos adresas: MOSKVA, PAKROVKA 10 — 4.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

DR. A. J. KARALIUS
Lietuvys Gydytojas ir Chirurgas
2121 N. WESTERN AVE., CHICAGO.
Valandos: Ryte 9—12.
Po pietų: 2—8.
Tel. ARMITAGE 984

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.
K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street, SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Dr. George P. Ross
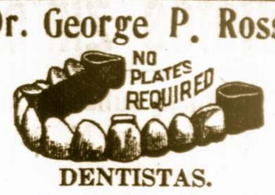

DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.
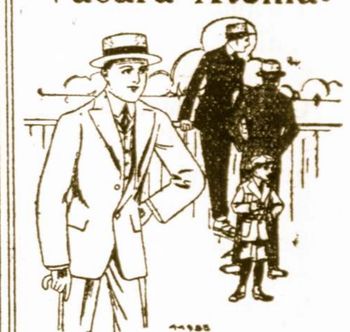
Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos **mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios “block” sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.**
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau

perskaityti šitą apskelbimą **kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoju. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laišką arba ypatiškai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:**
Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

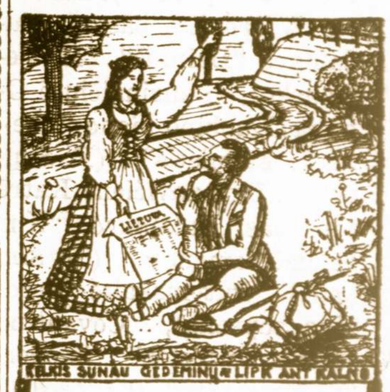

PAILSAI
GEROVĖS BEJIEŠKODAMS
Nenusiminki! Gerovė gyvena ant augšto kalno. Ten ją rasi, jeigu **geru** keliu prie jos eisi.
Laikraštis “Lietuva” gerais pamokinimais ir teisingomis žiniomis nušvies ir palengvins tau tą kelią prie tavo gerovės. Tik pamėgink jį skaityti. *Kaina metams* $2.00; *pusei metų* $1.00. Vieną numerį gausite pasižiurėjimui UŽ DYKĄ, jeigu tuojaus atsišauksit
“LIETUVA”
814 W. 33rd St. Chicago, Ill.

Providence Lietuvių “Aušros” choras p. Valaičio vadovaujamas. Žiurėkite korespondenciją iš Prov., R. I.).

Vietos žinios.

Sekančią subatą, kaip 3 val. po pietų, g. M. Petrauskas su grupe artistų (p-lė Liutkevičiutė, Mizara —"Saros" personalo nariai ir kt.) važiuos į Nashuą, N. H. vaidinti "Lietuviško Milijonieriaus" ir "Malunininko ir Kaminakrečio". Tam tikslui yra nusamdyti dideli automobiliai.

"Gabijos" susirinkimas įvyks 18 d. birž. 7:30 v. v. Lietuvių svetainėje. Visi draugai ir draugės butinai atsilankykite, nes bus apkalbama rengimai gegužinių ir piknikų šiame sezone.

A. Mockevičius, sekr.

Visi artistai, kurie priklausote prie vaidinimo "Malunininko ir Kam." ir "Liet. Milijonieriaus", ateikite pėtnyčios vakarą į Liet. svetainę, ten bus generalė repeticija viršminėtų veikalų.

N—ys.

"Laisvės" Choro koncertas. — Pereitoje subatoje, birž. 8 d. minėti chorai po vadovyste gerb. Br. Simonavičiaus davė koncertą Cyprus salėje, Cambridge. Programe dalyvavo ir solistai Liet. Muz. Konservatorijos mokiniai, kuriem akompanavo pats komp. M. Petrauskas.

Programas tapo išpildyta sekančiai:

"Laisvės" ir "Birutės Kanklių" chorai sudainavo Marselietę, (M. Petrausko), "Karvelėli", (Č. Sasnausko) "Liuosybės dainą", ir "Sukelkime kovą" (abi M. Petrausko). Valeika Antanas, tenoras, sudainavo. "Už šilingėlį", "Prirodino seni žmonės" (abi M. Petrausko) ir "La Doma e mobile" iš oper. "Rigoletto", (G. Verdi). Mizara Rokas, baritonas, sudainavo "Mano laivas" ir "Naujoji gadynė" (abi Petrausko). Gruzinskaitė Marijona, paskambino piano "Linksmas ukininkas', (R. Schumann'o). Bačiulis Antanas, bassas, sudainavo "Kalinio svajonės" (Rubinstein'o), "Temsta dienelė" (St. Moniuszkos), Romanas —"Tariai sudiev", (L. Denza'so). Morkiutė Kleof, paskambino piano, "Sirver Waves" (H. Wyman'o). Simonavičius Bronius, bassas, sudainavo "Dainius", (M. Petrausko). Laurinaičiutė Ona paskambino piano "Poetas ir kaimietis", (F. Suppe'so). Simonavičienė Katrė sopranas, sudainavo "Kur bakužė samanota", (St. Šimkaus). Putvinskaitė Veronika, sopranas, Covantino "Tacea La Notte" iš oper. "Ill Trovatore", (G. Verdi). "Pasakyk, Lietuva Mylimoji", ir "Kur tas šaltinėlis", (abi M. Petrausko). Ambrozaitis V. B., smuika, išvalka iš oper "Lucia", (Donizetti). Dar buvo pora duetu: "Geismai ir svajonės" (M. Petrausko), tai yra dar pirmu syk dainuotas, labai gražus, žavėjantis dalykas; dainavo R. Mizara ir A. Valeika ir "Valia valužė" iš op. "Šienapiutė", (M. Petrausko), dainavo K. Simonavičienė ir B. Simonavi ius.

Koncerto programa buvo įvairi ir pakankamai puiki. Skaitlingai susirinkusi vietos ir apielinkės miestelių publika gan domiai klausėsi ir beveik kiekvieną programos numerį palydėjo gausiais aplodismentas.

Šiame koncerte pasirodė du nauji solistai: p. Valeika ir ponia Simonavičienė. Abu turi gerus balsus ir savo dainas išpildė gana sąžiningai.

Iš dalyvavusių programe trijų pianisčių muzikalę techniką puikiausia išvysčiu i p-lė Morkiutė. P-lė Gruzinskaitė ir p-lė Laurinaičiutė skambino su klaidomis, tik pirmoji atydžiai tėmija, vertina ir gilinasi į muziką ir su laiku galima tikėtis gabios pianistės, antroji - gi gana sunkius dalykus skambino, tik be jokio įsigilinimo, šaltai.

Pono Simonavičiaus chorai sumokyti gana gerai ir jis turėtų dažniaus panašius koncertus bei gegužines parengti, nes visų chorų nariai yra musų visuomenės jausmų žadintojai, dailės skleidėjai.

Pabaigoje buvo šokiai. Publika labai patenkinta, nors įžanga kainavo 55 c.

Reporteris.

Šmeižikai visur kabinėjasi.

Gerb. "Sandaros" Red. malonėkite duoti vietos šiems žodžiams apgynimui teisybės:

Melų specialistas "Darbininkas" neiškenčia nešmeižęs kiekvieną gražų lietuvių darbininkų darbą bei užmanymą. Protingi darbininkai juozapinį organą jau seniai pažįsta ir jo klerikališkiems melams netiki, bet kadangi jis klaidina visuomenę ir neduoda vietos teisingiems raštams tat per "Sandaros" skiltis pranešu apie bjaurius "Darbininko" rašinėjimus.

Štai vietos žiniose "D." savo 63-čiam numeryje Lietuvių svetainę išvadina šmeižimo ir prasivardžiavimo stotimi.

Matomai "D-ko" redaktoriai rašydami šį bjaurų melą turėjo omenyje bažnyčią, nes bažnyčioje išteisų jau jokių pamokinimų negalima išgirsti, o vien tik šmeižimai ir prasivardžiavimai iš "šventų" oratorių lupų tenpilasi. Bet So. Bostono Lietuvių svetainė, tai yra viena iš puikiausių lietuvių kulturos ir organizacijų įstaigų. Juk visos musų prakilnios organizacijos ten laiko savo susirinkimus, taria savo draugijinius, visuomeninius ir lavinimosi reikalus. Lietuvių svetainė yra geriausia vieta musų mokyklai, tai yra geriausia vieta darbininkų lavinimui.

Well, matomai "D-ko" rašytojai žino, kad Lietuvių svetainė ties E. ir Silver gatvėmis yra tokia vieta, kurion lankydamiesi žmonės apsišviečia ir draugiškai pasikalba. Taigi klerikalai ir bijosi, kad jų kerpamos buriutės nepriprastų į Liet. svetainę, nes jau tada vargiai jos norėtų grįžti į tą sklepą, kur apart kolionių, keiksmų ir pinigų viliojimo, daugiau nieko nėra. Taigi jie ir bando savo primankytą purvyną Lietuvių Svetainėn sumesti, bet tai jau perprasta gudrybė: dabar žmonės jau moka orijentuoties patys, o "D-ko" melai ir šmeižimas lietuvių darbininkų prakilnios įstaigos greičiau priartins galą "D-kui" ir visoms jo sėbrų aferoms.

Liet. Svet. Darbininkas.

Visų progresyvių dr-jų rengiamos prakalbos ir protesto mitingas įvyks Lietuvių svetainėje, birž. 16 d. 7:30 v. v. Kalbės p. S. Michelsonas. Kviečia visus atsilankyti.

Rengėjai.

Liet. svetainėje bus:

Birž. 14 d. — "Gabijos" repeticijos.

Birž. 15 — Liet. Moterų Apšvietos Draugijos metinis balius.

Birž. 16 — Liet. Ukėsų Kliubo ir pramonininkų susirinkimai, o vakare prakalbos.

Birž. 17 — Šokiai, kurie truksis iki 1 v. ryto.

Birž. 20 — ALT. Sandaros susirinkimas.

P. Bolys, Svet. dženit.

Per Miko Corano Agentruą, 366 Broadway, pirko:

Leonas Černiauskas, 3 šeimynų namą ant Grimes st.,

Jonas Geležinis, 3 šeimynų namą su visais įtaisymais, ant Hatch st.,

Andrius Abraitis, puikų 3 šeimynų namą su visais įtaisymais ant Southern av., Dorchesteryje. **O. L.**

DIDELIS PIKNIKAS

Rengia LSS. 60 kuopa VI Rajono naudai. Panėdėlyje, **17 birželio, 1918, Caledonia Grove, Charles River** Spring st., WEST ROXBURY, prasidės 10 val. ryte ir trauksis iki nakties.

Tai yra puikiausia vieta visoj Bostono apielink.; svetainė randasi ant vandens, kur gali šokti 1,000 porų. Orkestra bus viena iš geriausių. Daržas gražus, taipgi randasi ant upės valtįs, kur galima įrties per tykiai bėgantį vandenį.,

Todėl visi kviečiami atsilankyti. Saldųs valgiai ir šalti gėrimai bus suteikiami.

Pastaba: važiuojantiems iš Bostono, reikia imti elevaitę South iki Forest Hills, o iš ten paimt karą Charles River Bridge, ir nuvežš iki daržui.I š Bostono tik 5 c

MILŽINIŠKAS PIKNIKAS!

Rengia Pašelpinė Moterų Šv. Katarinos Draugija.

Atsibus **17 birželio,** ant Dean pievos , Norwood, Mass. Prasidės 10 val. ryte ir trauksis iki vėlumai nakties.

Užprašom visus atsilankyti į šį puikų pikniką, kaip Norwodo taip ir Bostono ir visos apielinkės lietuvius, nes bus visokių valgių ir gėrimų, o kas svarbiausia, kad pačios moterįs pagamins tuos lietuviškus valgius ir gėrimus, kuriuos malonės kožnas paragauti. Dar kitas dalykas tai, bus visokių žaislų ir bėgimų, užtai atsižymėjusiems skiriamos dovanos ir tt.

Pastaba: važiuojant iš Bostono, Cambridge, ir kitur, reikia paimt eleveiter Forest Hills ir privažiavus tą vietą paimt karas East Walpoll, pavažiavus išlipt ant Dean st., paėjus vieną minutą, pamatysite gražią pievą, ten ir bus piknikas.

Pirmas Didelis

BALIUS

RENGIA LIET. MOTERŲ APŠVIETOS DR-JA

15 Birželio, 1918

LIETUVIŲ SALEJE,

Kamp. E ir Siver sts., So. Boston, Mass.

Prasidės 7 valandą vakare.

Visi lietuviai ir lietuvaitės, vietiniai ir iš apielinkių miestelių, ateikite ant šio baliaus, kur rasite puikių gėrimų su skaniais užkandžiais. Bus ir gera orchestra kuri gros lietuviškus ir angliškus šokius, tad smagiai galėsite pasišokti.

Visus užprašo atsilankyti

RENGĖJOS.

JEIGU JŪS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,

Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvamas mašinas.

Čeverykų nupiginimas:
Vertės $5.00 už $2.95 || Vertės $3.50 už $1.95
Vertės $2.50 už $1.34.

Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN

377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

PIRKITE ŠERUS

'VILTIS PUBLISHING COMPANY'

Shenandoah, Pa.

Laikraštis "Darbininkų Viltis", įsteigtas 1903 metuose, iš privačių rankų pereina į nuosavybę "VILTIS PUBLISHING CO.", kuri yra padavus aplikaciją čarteriui. Minėtoji bendrovė leis laikraštį neprigulmingoje, pažangioje dvasioje. Įsikorporuoja ant $10,000.00. Inkorporavimo viršininkai yra: Prezidentas — P. W. Birštonas, buvęs skvajeris ir Susiv. L. A. Pirmininkas; Kasierius — Julius Lušcinskas, iždininkas bankos "Miner Banking Trust Company"; Sekretorius — V. J. Šliakys, "Darbininkų Vilties" įsteigėjas ir redaktorius.

Norėdami turėti draugų ir talkininkų po visą Ameriką, šiuomi skelbiame plačiai visuomenei subskripciją minėtosios bendrovės šėrų. Šėrai yra po $25. Kas norėtų pirkti šėrą arba kelis šėrus, tegul pinigus siunčia draugijos iždininkui: Mr. JULIUS LUSCINSKY, Treas., MINERS BANKING TRUST CO., SHENANDOAH, PA. ir drauge tegu duoda žinią Sekretoriui: Mr. V. J. SZLIAKYS, A 40 S. BOWERS ST., SHENANDOAH, PA. Kas pirma norėtų platesnių žinių laišku, tegu kreipiasi šiuo adresu:

VILTIS PUBLISHING CO.,

38—40 S. Bowers st., Shenandoah, Pa.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakįla vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $4.12 c. tai 1923 m. gausite $5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $82.40, tai 1923 m. gausite $100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti.

War Savings Stamps

Mokykis Francuzų Kalbos

Užsirašyk "Amerikos Lietuvį", kuriame rasi geriausių Raštų, Zinių, Juokų ir Eilių

Taipgi dabar ką tik prasideda Francuzų Kalbos Lekcijos, labai naudinga nors kiek Lietuviams su ta kalba susipažinti. Ypatingai jauniems, kuriems gal atseis Francijoj buti, visiems kareiviams naudinga užsirašyti "Amerikos Lietuvį" $2.00 metams.

"AMERIKOS LIETUVIS"

15 Millbury Street, Worcester, Mass.

Užsirašyk sau ar savo pažįstamiems didžiausią savaitraštį

"VIENYBĘ LIETUVNINKŲ"

insteigta 1886 m.

„Vienybę Liet." privalo skaityti kiekvienas lietuvis ir lietuvaitė.

„Vienybė Liet." talpina moksliškus ir pamokinančius straipsnius.

PRENUMERATA METAMS:

Suvienytose Valstijose...$2.00; pusei metų $1.00.

Kanadoje.....2.50; pusei metų $1.25.

Kitose viešpatystėse.....3.00; pusei metų $1.50.

Pažiurėjimui siunčiame vieną numerį dovanai ir knygų katalogą.

DIDŽIAUSIA KRAUTUVĖ VISOKIŲ KNYGŲ.

"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ"

120--124 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.